

Svojega znanja ne more nihče pomnožiti z ugibanjem, ampak le z učenjem.
Citajte "Proletarca".

PROLETAREC

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

OFFICIAL ORGAN OF JUGOSLAV FEDERATION, S. P.

STEV.—NO. 1127

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1879.

CHICAGO, ILL., 18. APRILA (APRIL 18,) 1929

LETO—VOL. XXIV.

Ljudska razočaranja v volitve "po volitvah"

ČEMU VOLILCI OSTAJAJO "DOMA"?

Privatni interesi v skrbeh radi ljudske brezbržnosti za volitve.—Korupcija triumfira

Nad dvajset milijonov dolarjev za volilno kampanjo — v borbi med kandidati dveh strank, republikansko in demokrščansko, ki sta eno. Stirinajst milijonov dolarjev potrošenih v agitaciji za dva predsedniška kandidata, Hooverja in Smitha. Stotisoč za posamezne demokratske in republikanske kandidate v senat, za govorjenje, kongresnike itd. Prava povoden denarja v volilni kampanji! Knjige, pamfleti, letaki, godbe, radio, shodi, veliki oglasi v časopisu širom dežele, visoko plačani kampanjski ravnatelji, publicisti itd.

V ospredju kampanje sta bila dva vprašanja: prohibicija in vera. Vprašanje prohibicije je "vprašanje" že v vsaki volilni kampanji. Novembra lanskog leta pa je ljudstvo drlo na volilčki tudi radi—vere.

Dvajset milijonov dolarjev je bilo kapitaliste, ki so finančirali kampanjo republikancem in demokratom, da ljudstvo ni izvedelo resnico o prohibiciji ter o vzkroh brezposelnosti, in da se ni poučilo, kako se lahko v takem bogati delavci kakor je ta res ustvari blagostanje. Stotisoč premogarjev in njihovih družin je v bedi. Tisoč in tisoč tekstilnih delavcev živi v razmerah Hauptmannovih tkalcev. Več milijonov brezposelnih. Plače milijonov neorganiziranih delavcev se nižajo.

Organizirani poklicni delavci, ki imajo več ali manj visoke mezde, delajo nestalno. Na borzh uganja špekulacija svoje orgije. Filmi, literatura, časopisi, radio—vse tekmuje za profitom! Kuga korupcije se bolj in bolj širi. V imenu prohibicije divijo fanatiki in kruki nad ljudmi, ki so trezni, toda ne verujejo v take zapovedi.

Po problem novembra se je vrnilo že mnogo volitev v raznih krajih—istotako prej. Le malo volilcev se udeležuje glasovanja. Dobri ljudje, ki "politizirajo" v člankih kot demokrati ali republikanci, vprašajo: "Čemu toliko brezbržnosti med poštenimi državljanji? Samo tisti, ki jih pridobije kruki, in mal odstotek opozicionalcev, se udeležuje volitve, in kruki so izvoljeni. Kam to vede?" . . .

Državljan, ki čita svoj dnevni časopis, mogoče celo dva ali tri, ki posluša politične oratorje na radio, si misli: "Čemu bi si tratal čas! Kriče drug proti drugemu, zmerjajo se z grafarji in kruki, očitajo si vse mogoče grehe, ko pa so volitve končane, si drug drugemu čestitajo, hodijo drug k drugemu v posete, in si sporazumno dele službe ter priložnosti za graft."

Ameriško ljudstvo bo dobito pravo zanimanje za politiko in za volilno pravico šele tedaj, kadar se večje število volilcev odloči za socialistično stranko. To vedo tudi v pisarnah republikanske in demokratske stranke, in v uredništvih listov, toda ker ni v njihovem interesu priznati resnico, je ne priznajo. Dvajset milijonov dolarjev v volilni kampanji ne potrošijo zato, da bi ljudstvo glasovalo za socialistično stranko, pač pa obratno. In kadar pride vsaj par milijonov ljudi do spoznaja te resnice, se začne preobrat v ameriški politiki.

Z OPONICIJO V NORIŠNICO

Diktatura je vedno
v pravem

Juan Vincent Gomez, diktator Venezuele, si pomaga z vsemi sredstvi, da se obdrži na površju. Moške, kadar jih zaloči v "opasni" opoziciji, usmrati, ženske pošlje v norišnico. Gomez je krut, brezobjem, ki nastopa proti nasprotnikom z najbrutalnejšimi sredstvi. Novembra prošlo leto je postal krdel vojnih sil, ki pa pripravljajo železniške proge in mostove, ob enem se troši stotisoč dolinarjev na obeh straneh v medsebojnem klanju. Stirinštirideset generalov je prestopilo v "revolucion". Eni so bili že zanjeti in po vojnem sodu ustreljeni. Radi par krogelj, ki so priletele na ameriško stran z mehiške meje, so Zedinjene države koncentrirale velike čete vojašta v vsemi modernimi tehničnimi pripomočki za vojevanje. Vendar pa ta revolucija še ni zadosten vzrok za ameriško intervjencijo ter okupacijo Mehike. Ako bi mehiški rebeli vedeli, kako malo služijo s takimi puči interesom svoje dežele, se ne bi igrali tako opasno.

ODVETNIKI V NEW YORKU SE ZDROUŽUJEJO PROTI PROHIBICIJI.

Okrug 400 pravnikov v New Yorku je osnoval Prostovoljno korporacijo odvetnikov, katere namen je braniti ljudi pred prohibicionističnim zakonom in agitirati med pravniki drugod po Ameriki, da se pridružijo zvezki v opoziciji proti 18. amendmentu.

VELIKI DOBIČKI GENERAL MOTORS KORPORACIJE.

General Motors korporacija, ki je J. P. Morganova ustanovljena, je napravila v desetih letih nad eno milijardo dobička, kar znači, da je nekaj milijonarjev že bolj pomnožilo svoje milijone, delaveci, ki so jih spravili skupaj, so pa še vedno delavci.

Civilna vojna v Mehiki

Civilna vojna v Mehiki, ki traja že par tednov, je pokazala, da uporni generali vzljic svojemu velikemu številu ne morejo vredni dežele tako iz tirala kakor nekoč. Največja neprilika zanj je destruktivnost take vojne. Uporniki razdirajo železniške proge in mostove, ob enem se troši stotisoč dolinarjev na obeh straneh v medsebojnem klanju. Stirinštirideset generalov je prestopilo v "revolucion". Eni so bili že zanjeti in po vojnem sodu ustreljeni. Radi par krogelj, ki so priletele na ameriško stran z mehiške meje, so Zedinjene države koncentrirale velike čete vojašta v vsemi modernimi tehničnimi pripomočki za vojevanje. Vendar pa ta revolucija še ni zadosten vzrok za ameriško intervjencijo ter okupacijo Mehike. Ako bi mehiški rebeli vedeli, kako malo služijo s takimi puči interesom svoje dežele, se ne bi igrali tako opasno.

Dvojni, ali skupni prazniki

Diktatura v Jugoslaviji ima opraviti z mnogimi težkočami, ki so zanj težkoče zato, ker jih je obljudila rešiti. Parlament jih ni mogel, in kralj si je misil, da bo njemu lagje. In res je pod pritiskom razmer ukrenil brez daljših prerekanj lahko marsikaj, kar ne bi bil mogel pod Koroščevim ali kakovo drugo vlado poprej.

V Jugoslaviji je danes uraden jezik v glavnem srbohravščina. Na Slovenskem se lahko izhaja tudi s slovenščino. Povsod pa se mora rabiti pri napisih, in marsikje na uradnih dokumentih poleg latinice tudi cirilico. V Srbiji prevladuje cirilica popolnoma. Čemu je za en jezik treba dvojnih črk? Čemu naj se jih otroci uče, ko bi jim vendar ene zastostovale? Zakaj naj se troši stotisoč vsako leto vsled te "dvojnosti" po nepotrebni?

In kralj je ukrenil, da se cirilico odpravi. Listi v Ameriki so to zabeležili z nekaj vrsticami. To ne gre tako naglo in je še vprašanje, če bo v Jugoslaviji sploh odpravljena v eni ali dveh generacijah.

Isto je s prazniki. Katoličani imajo svoj božič, velikonoč itd. na svoj koledar, pravoslavni na svojega. In trgovci ter delavci v mešanih verskih krajih so radi obilice praznikov v zadregi. Drezali so v kralja, češ, sedaj si diktator, izenčeni koledar, da ne bomo imeli dvoje uknjizevanja na dvoje datumov za en in isti dan, in da ne bo toliko praznikov po nepotrebni.

NAPETOST ODNOŠAJEV NA HRVATSKEM

Politični humor v Zagrebu

(Izvirno.)

Sef vladnega časnika Švrljuga, Mažuranič in Drinković ministri po Schleglovem zalogi. Prostozidarska loža, ki je bil pokojni Schlegel visok funkcionar, je po svojih zvezah uspela.

V nacionalnih hrvatskih krogih, ki ne morejo razumeti, da še ni kažnjena smrt Stepe Radića in njegovih tovarisev in katerih razpljene možgane še vedno ne morejo priti v normalno stanje, je bilo seveda mnogo nezadovoljnosti proti Schleglu. Zadnje mesece je dobival razna pretilna pisma, kjer so mu neznanci grozili s smrtnjo. Na videz pokojni Schlegel ni kazal strahu, ali dejstvo, da je tri dni pred atentatom napisal testament, pove, da je v notranjosti resno računal s položajem.

Tonika Schlegel je bil sin grofice Wurmbrandtov iz starega nemškega plemstva, ki se je omogočila z veleposestniškim upraviteljem. Vzgojili so ga v samostanu in zlasti pri jezuitem v Innsbrucku. Kot katoliški duhovnik je služboval v svojstvu vojaškega kurata in kot dvojni kapelan. Lep, visok človek. Ljubezen ga je speljal, da je zapustil duhovniški stan in izstopil iz katoliške cerkve. Da se je mogel oženiti, je postal evangelič-luteran in novinar pri Agramer Tagblattu. Tega je približno 16-17 let.

V žurnalistički se je Tonika Schlegel pokazal v polni vrednosti. Njegov slog, način dela, hitro doumevanje položaja, fin nastop in—bivši oficir in aristokrat je bil kmalu v prvih vrstah zagrebških novinarjev. Politično je stopil takrat v vrste hrvaško-srbske koalicije, po vojni med demokratice, ali jih je kmalu opustil in igral vlogo, ki mu je imela prinesi sijajno karriere in ki mu je prinesla množic.

Koncern časopisa "Novosti" v Zagrebu bo odslej vodil brat pokojnika Josip Schlegel in isti možje, ki so bili do sedaj sotrudniki pokojnika.

V Zagrebu in po Hrvatskem je časopis tega koncerna zelo razvito, ker je bilo urejeno

po potrebi instinkta najširših množic.

Za razvoj teženj sedanjega režima je smrt Tonike Schlegla težka izguba.

736,321 OTROK ROJENIH V AMERIŠKIH BOLNIŠNICAH TEKOM PRO- SLEGA LETA.

Za babice so časi čezdalje slabši. Več in več žensk gre za porod v bolnišnice, kjer imajo boljšo oskrbo nego doma, razen tega je zdravniška in strežniška pomoč vedno blizu v slučaju potrebe. Leta 1928 je bilo v ameriških bolnišnicah rojenih 736,321 otrok, kot pravi statistika, katero je objavila American Medical Association. Vseh bolnišnic je bilo prošlo leto 6,852, ki imajo blizu 900,000 postelj. Skoro vse imajo posebne oddelke za porodništvo, in nekatere bolnišnice služijo samo temu namenu.

Ako

ste prejeli

"Proletarca"

na ogled in pam-

ugaja,

prosim,

pošljite naročnino.

"Proletarec" je razširjen med najrazumnejšimi čitatelji slovenskega tiska v Ameriki. Citajte ga tudi vi.

Glasovi iz našega Gibanja

NAŠE KONFERENCE

V nedeljo 28. aprila v Pittsburgh

Cemu konference J. S. Z.? Ničemu, kajti brez vsakega dokazovanja je jasno, da so našemu ljudstvu potrebne. Na njih se združuje, na njih izmenjuje svoje misli predstavniki klubov, podpornih in kulturnih društev. V enih krogih se propagira ustanovitev slovenske narodnjaške zveze, ki naj bi vključevala vse slovenske organizacije. Razume se, da bi taka zveza ne bila delavska poduhu, pač pa buržavna—pri-repek politike kapitalističnih strank, pobarvan s peno slovenskega narodnjaštva ameriško-slovenske sorte.

Konference JSZ. združuje v svojem delokrogu vse organizacije z delavskim mišenjem. One ne odklanjajo narodno delo, kajti one ga VRSE, toda tako, da je delavstvu v korist, in zato odklanjajo politiko pustolovcev in cheap političniv.

Pod okriljem Izobraževalne akcije JSZ. je mesto za vsako slovensko kulturno in podporno društvo, in vsako, ki hoče gladiti pod k medsebojnem zvezam, enotnosti ter boljšemu dejstevanju, ji pripada. Prepričani smo, da je še mnogo organizacij, ki ji po duhu ne nasprotujejo, da pa ne pristopijo, so vzroki gotovi predskoti. Te je treba odstraniti, kajti združenje ter skupno delo bo v korist celotni.

V nedeljo 28. aprila ob 9. dopoldne se vrši konferenca JSZ. v Slovenskem domu na Butler Streetu v Pittsburghu za zapadno Pennsylvanijo. Klubi, društva, posamezniki—zberite se tega dne v čimevečjemu številu, sodelujte v razpravah, napravite potrebe zaključke, in jih potem izvajajte, da dobinaše organizirano življenje vso potrebo aktivnost za uveljavljanje.

Popoldne bo v isti dvorani shod, na katerem nastopijo slovenski in angleški govorniki, in v kolikor bo izvedljivo, se bo odbor potrudil, da bomo imeli

na programu tudi nekaj drugih točk.

Konferanca 26. maja v Barbertonu.

Clevelandsko okrožje ter našeljine Barberton, Girard, Warren in druge bodo imele konferenco J. S. Z. v nedeljo 26. maja v dvorani društva "Domovina". Apeliram na društva vseh naprednih jednot in v zvez in na delavske kulturne organizacije, da izvolijo zastopnike za to zborovanje. Na dnevnem redu bo poleg drugih točk razprava o našem tisku, o kulturnem delu, o agitaciji, nadalje kako uveljaviti delo Izobraževalne akcije tudi po distriktil, češli bomo poročilo tajnika, zastopnikov klubov in društva, poročilo organizatorja, agitatorja itd.

Konferanca v Bridgeportu dne 23. junija.

Konferanca JSZ. za vzhodni Ohio ter West Virginijo se bo vršila v nedeljo 23. junija v slovenski dvorani na Boydsville blizu Bridgeporta. Potrebno je, da se na taka zborovanja pripravimo s poročili in referatimi, ter da prideemo z načrti, to je takimi načrti, da jih potem tudi lahko izvedemo. Zato so zborovanja, toda če hočemo da kaj zaležejo, je potreben izvesti njihove skele.

Konferanca za severni Illinois in Wisconsin.

Konferanca JSZ. za severni Illinois in Wisconsin se vrši še le septembra. Potrebno je, da se zanje čimprej določi datum, in da se jo organizira v veliko manifestacijo našega delavstva v tem kraju. Ob tej priliki naj se izvede tudi mešan program, npr. kaka krajša igra, muzikalne točke itd. Naša konferenčna zborovanja naj postanejo enote, v katerih bodo delovale in imeli besedo vse naše delavskie organizacije podpornega in kulturnega značaja poleg klubov JSZ.

potrudil, da sta bili že prvi številki novega formata mikavno urejeni. Poraja se mi vprašanje, ali pa bo mogoče list v tej velikosti tudi vzdrževati? Res, ne preostaja nam drugega kot da se obljubo izpolni ter agitacijo poveča. Koliko, sodruži pri listu, je treba novih naročnikov, da se tolikšno povečanje ohrani? (Najmanj pet sto več—Uprav.)

Drugo vprašanje je, ali bo mogel samo en urednik napolnjevati tako obsežen list v dveh jezikih z dobrim gradivom? Meni se zdi, da mora delati za dva in zelo trdo, kajti znano mi je, da je imela bivša "Radnička Straža", ki je bila osem kolon manjša kakor je sedaj Proletar, oziroma bila je tolikšna kakor Proletarec do decembra 1918, dva urednika, ki sta bila Cvetkov in Kutuzović ter upravnika Žikića.

Sodruži, pomisli moramo, da samo dve osebi za izvrševanje dela v uredništvu, upravnosti in tajništvu zveze ter Izobraževalne akcije ne zadostuje. Povečajmo dohodke, da se bo moglo najeti še eno moč. Medtem pa imam upanje, da se bo za Proletarca obrnilo marsikaj na boljše, in da ga zopet naroči vsi oni, ki so že kedaj bili naročniki, in tisti, ki se niso bili.—Nace Žlembberger.

SPREMENBA NA BOLJE.

Latrobe, Pa.—Ko sem čitala v zadnji marčni številki "Proletarca", da bo oblika listu spremenjena s prvo izdajo v aprilu, sem ga težko pričakovala, in mislim, da enako vsi drugi naročniki in čitatelji Proletarca. "Kakšen neki bo?"

Jaz sem se lista v prejšnjih oblikah zelo privadila, a glasovala sem za spremembo pod pritiskom argumentov, da bo agitacija za razširjenje Proletarca olajšana, ako se spremeni v standard časopis.

Ko sem prejela prvo številko spremenjenega formata, se mi je dopadla že na prvi pogled. Tako obširen in lepo urejen—saj ga človek, ki rad čita dober list, mora biti vesel! Če so tisti, ki so prerokovali boljše uspehe v agitaciji, v pravem, bo pokazala bodočnost. Kar se tiče lista, je dejstvo, da je blizu za polovico povečan in vsled tega boljši—torej res bolj privlačen—agitarčič, kakor je bil kot magazin. Samo, če ga bomo mogli obdržati v tej velikosti! Potrudimo se, vsak po svoji moči, da mu pridobimo čim več naročnikov, oglasov in prispevkov v podporo.

V naseljini Latrobe in okoličji je le malo Slovencov in že dolgo se ni nihče priselil. Moč je pa le drugod boljše! V Latrobu so različne tovarne—Steel, Electric, Railway, Steel Springs, Wool Mill, Vulcan Mold & Iron Co., Brick Yard, Paper Mill in podobne "šape". Dasi obratujejo razmeroma dobro, je pa vedno mnogo brezposelnih.

Tukaj smo vsi dobri in napredni, torej vsi tisti, ki ne hodijo k maši, tisti, ki hodijo, in oni, ki gredo le za velikonočno. — Mary Fradel.

"PROLETARCA" NE BOM NIKOLI PUSTIL.

Terre Haute, Ind.—Z novo obliko Proletarca sem takoj prvi dan, ko sem jo prejel, dobil dva nova naročnika in upam, da bosta oba zadovoljna z listom. Vem, kako je odkraka. Človek toliko čuje o njem—kajti kdo ima več nasprotnikov kakor Proletarec? Spominjam se še, kako sem si ga jaz v strahu naročil, ko se gospod rekli, da ni dober list. Sedemnajst let sem naročen nanj in zelo sem hvalezen s Filipom Godinom, kajti postal sem naročnik po njegovih zaslugah. Živel je tedaj v Indianapolisu.

"Proletarec" je list, ki ga bomo ohranil, dokler bo pisal za delavske interese tako kakor

sedaj. Želim le, da bi se številki novega formata mikavno pomnožilo, da bi ga mogli še bolj izboljšati.—Fr. Zagari.

DETROIT IN NJEGOVA SLOVENSKA NASELBINA.

Detroit, Mich.—Naše mesto imenujejo z raznimi imeni: Avstralijstvo, mesto naglega razvoja, mesto žeje (kajti takoj na ono stran je mokri kanadski Windsor) in še več visokodonskih in sarkastičnih nazivov. Detroit ni zvan po krivici "mesto naglega razvoja". Nekoč mogočnih tovaren vse načinov, in z malimi izjemami vse izdelovali avtomobile ali pa potreščine zanje. Mnogo se čita o detroitski prosperiteti, ki pa za delavce ni nič večja kakor za delavce v drugih industrialnih mestih. Množice delavcev prihajajo sem radi velike reklame iz vseh krajev dežele, da si pomagajo. Poskušajo srečo na lotu za delom, ga ne dobre, ali pa zelo slabega in se potem razočarani vračajo. Plača ne-kvalificiranega delavca je z ozirom na veliko draginja mizerna.

Slovenska naselbina vidoma raste. Naseljujejo se sem v večji meri premogarji iz držav Kansas in Pennsylvania, in parudarji iz "Copper Country" (Calumet in okolina) ter tudi rudarji iz železnega okrožja Minnesota. Posebno mladine je mnogo došlo. Starejši slovenski naseljenici, ki so tu že vrsto let, so po večini precej dobro situirani. Imajo dobre pozicije in jih je precej na odgovornih mestih. Gospodarsko in politično se detroitski Slovenci udejstvujemo. Obstoji že dolgo klub št. 114 JSZ., ki je bil nekaj let celo najaktivnejši in JSZ., imel je svoj lokal, vrsto pribred, shodov, predavanj in diskusijs, a radi raznih ovir ni več to kar je bil, je pa še vedno ena izmed najavnejših postojajočih JSZ.

Velikoljub se detroitski Slovenci udejstvujejo na kulturnem polju. K temu je mnogo pripomogel Slovenski delavski dom, ki trenutno odgovarja vsem potrebam zapadne strani. Kulturni nivo naselbine se je dvignil. Beležimo krasne uspehe v tem oziru. Uprizorjene so bile težke igre, imeli smo različne koncerte in naselbina se je pri tem zavzela za razne kotirne akcije kulturnega značaja.

V nedeljo 21. aprila bo tukaj koncert, o katerem je daljše poročilo na 5. strani v tej številki.—C.

PRVOMAJSKA SLAVNOST KLUBA ŠT. 1 JSZ.

Chicago, Ill.—Klub št. 1 JSZ. bo imel, kakor vsako leto, prvomajsko slavnost v sredo dne 1. maja v dvorani SNPJ. Na sporednu je angleška igra "What Price Coal", v kateri nastopajo John Bak, Helen Arko, Angeline Tich, Anna Ciganich, Joseph Golob, Frances Vider in več drugih.

Nekaj točk v programu bodo srbski tamburaški zbor, ki je odsek srbskega kluba JSZ. na North Side. "Sava" bo izvajala en večji prizor iz svoje spevovigne, nadalje bodo na sporednu deklamacije in govorji v slovenskem, angleškem in srbohrvaškem jeziku. Vstopnice so po 35c. Dobe se pri tajniku kluba P. Berniku in pri članih in članicah. Na članstvo kluba apeliramo, da agitira za udeležbo na tej slavnosti, kajti Prvi maj je naš dan!—P. O.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Zapisnik VII. konference JSZ., ki se je vršila januarja v West Allis, je priobčen še v tej številki. Radi obilice drugega gradiva ni bilo mogoče prejet.

Prispevki za prvomajsko izdajo morajo biti poslanji ta

TU-IN-TAM.

Collinwood, O.—Pravijo, da bi bilo dobro, če bi organizirali slovenski politični klub. To je baje edini način, ki bi pripomogel, da bi izvolili v tem okraju našega rojaka v mestno zborino. Kluba imamo dva—št. 21 na St. Clair in št. 49 v Collinwoodu, oba JSZ. in oba sta politična, ampak je križ to, da sta socialistična. Pa kaj zato! Saj je socialistična stranka edina, ki reprezentira delavstvo. In ali nismo Slovenci povečini delavci! Če ste v Collinwoodu pripravljeni delovati v delavski partiji, ampak je križ to, da sta socialistična. Pa kaj zato! Saj je socialistična stranka edina, ki reprezentira delavstvo. In ali nismo Slovenci povečini delavci!

IZ UPRAVNIŠTVA

Sedemnajstdeset naročnin izkazuje seznam pod naslovom "Agitatorji na delu", priobčen v zadnji številki. Koliko jih bo prihodnji teden?

mi ga ne beremo, kajti imamo dva angleška lista! Samo angleško beremo!" Kajpada, mlist ne moremo posiljati onim, ki ga nečejo, najmanj pa hoče žaliti one slovenske familije, ki imajo kar dva angleška lista in samo angleško "berejo".

James Dekleva, Gowanda N. Y., posiljal tri celoletne naročnine. Pravi, da je agitacija za Proletarca težka zato, ker je socialističen list. Ljudje imajo predsodke, ki so jih dobili vsled verske vzgoje, ali pa iz delavstva sovražnih časopisov. **Lawrence Selak**, Star City, W. Va., posiljal dve naročnine, L. **Britz**, Lawrence, dve, **Jos. Britz**, Export, eno, in **A. Mravlje**, Cleveland, eno.

Frank Novak, Los Angeles, poroča, da mu novi Proletarec nadvise ugaja in da bo agitiral zanj med rojaki. Naročni je Koledarje in obnovil naročnino. Jos. Skuk, Cleveland, pa pravi, da ne bo čestital k spremljaju, ker je še vedno mnenja, da je bila revija boljša. Mary Zabreč, Park Hill, pravi, da je bila revija tako všeč, a se ji zdi, da bo Proletarci sedaj svojemu namenu boljše odgovarjal.

Druž. "Sloga" št. 1 Jugoslavanske podporne zveze "Sloga", Milwaukee, Wis., je naročilo prvomajsko številko Proletarca za vse svoje člane, ki niso naročniki. Druž. "Vodnik Venec" št. 147 SNPJ., Cleveland, je načelo 50 izvodov za člane, ki niso naročniki.

Opozarjam tajnike kakor posameznike, da naj se žurijo z naročilom, kajti prvomajsko številko gre v tisk drugi teden. Zadovoljila vas bo, kakor vas je ta sprememba lista.

S. Jos. Snay, Bridgeport, O., eden naših najboljših agitatorjev, je poslal 38 naslovov, na katere se naj poslje prvomajsko številko. Poslal je tudi nekaj oglasov zanje.

Dr. št. 27, SSPZ., Forest City, Pa., je naročilo 50 izvodov majske izdaje. Enako število tudi žensko društvo "Veneta" št. 192 SNPJ., Milwaukee, Wis.; dr. "Promostiseci" št. 87 SNPJ., Herminie, Pa., je naročilo 50 izvodov in poslalo \$3.50 podpore majniški izdaji; dr. "Slovenski napredek" št. 132 SNPJ., Klein, Mont., naroča 25 izvodov; dr. "Bratski dom" št. 11 JPZS., No. Milwaukee, Wis., 10 izvodov; dr. "Bratstvo" št. 6 SNPJ., Sygan, Pa., 25 izvodov; dr. št. 90 SSPZ., Washoe, Mont., 25 izvodov; dr. "Napredek" št. 69 SNPJ., Eveleth, Minn., 25 izvodov; dr. "Celje" št. 27, SNPJ., Frontenac, Kans., 25 izvodov; klub št. 47 JSZ., Springfield, Ill., 25 izvodov; dr. "Zmagaj" št. 290, SNPJ., Homer City, Pa., 15 izvodov; Frank Kren, Blazon, Wyo., 10; "Slavia" št. 1 SNPJ., Chicago, 100; št. 104 SNPJ., West Allis, 75; št. 14 JPZ. Sloga, Milwaukee, 20; "Solnce" št. 81 SNPJ., Red Lodge, Mont., 25; klub št. 2 JSZ., Glencoe, O., 10 izvodov.

To so naročila, ki smo jih prejeli do 13. aprila. Prejšnja večja naročila so bila navedena v zadnji številki.

Ali imate znance v Kanadi ali v Južni Ameriki? Naročite jim prvomajskoga Proletarca, enako svojem v Jugoslaviji. Vsoto za naročilo nam lahko pošljete v poštnih znamkah.

Ali Proletarca hranite? Onim, ki bi radi hranili Proletarca tudi v tej obliki, lahko pre-skrbimo platnice, ki stanejo \$1.50. List vlagajte vanje, da se ne zmečka in zlomi.

Tole mi ne gre v glavo:

Kako to, da so naši Slovenci tako drug zoper drugega, da se tako neizmerno sovražijo, in da je med tolikimi toliko ponajkajanje vladnosti in oljke?! Nobene medsebojne zavrstnosti, nič bratstva, pa imamo toliko bratskih organizacij kakor noben drug narod! Brat tukaj, brat tam, brat vsepo—vsod—ampak kakšni bratje! Le zakaj se ne bi mogli nekoliko boljše razumeti med seboj, čemu ne bi mogli biti vladnješi, čemu je treba toliko surovosti v "pomenikih" med rojaki, to bi rad vedel!

HANS KIRCHSTEIGER:

POD SPOVEDNIM PEČATOM.

(Roman, poslovenil E. K.)

(Nadaljevanje).

Zupnik bi seveda rajši šel sam na hrib, velel ga je pa vendar, da so začeli kmetje tudi tam uvidevati lepoto sveta, kjer ni bilo ničesar več za samoljubje. In cela narava, nebolične gore in slap, temni gozd in šumski gorski potok — vsi so bili kaplani župnika Hergoga, ki so mu pomagali moliti; le naučiti je moral svoje kmete svetega jezika, s katerim govori priroda sreem. Dokler izsilil kmet po davno podedovani navadi zemlje le toliko, da se varuje lakote, dokler je sužen svoje grude, je njegov razgled omejen, pa ne more svobodno dvigati glave. Hergog pa je pokazal kmetom, da niso sužnji tal, temveč da je zemlja dobra mati, ki bogato hrani svoje otroke, ako prosijo mater razumno in z dobro voljo. Zato nosijo kmetje že svobodneje glave in gledajo s povsem drugimi očmi v svet; zato se jim je že zbulil smisel za lepoto v prirodi, ker jih je naučil ljubezni in razuma za poljedelsko gospodarstvo.

Kadar pa ima človek odprte oči in čuteče srce za lepote v prirodi, postane dober. Kdor ne pohodi nobene cvetke objestno, ne stopa niti svojemu bližnjemu na prste. Ko je privelj svoje kmete tako daleč, da so ljubili Boga kot ljubečega gospoda prirode, so nahajale tudi njegove pridige o tem Bogu v cerkvi rodovitna srca. Pot po trahat v narvi vodi mnogo hitrejši k Bogu, kakor pot po temnih globelih pekla. Prav svetniki božji dosežejo mnogo večjo visokošč na svobodnih hribih, kakor v mračnih samostanskih celicah.

Tako so bile župnikove misli, ko je zopet sedel gori na planinski trati in gledal v mirno dolino, dočim je deli v vasi strankarska strast pridigala sovraščvo. A sedaj se je moral shod že bližati koncu. Zato se je spustil župnik počasi zopet navzdol. Ni dolgo koralj po cesti proti vasi, ko se je že pričakal voz z društvenimi govniki. Sedaj pa so sedeli štirje na njem. Cetrti je bil mlinarski mojster Gros. Nihče izmed vseh ni pozdravil župnika, pa se tudi njemu ni zdelo potrebno, da bi pri pozdravljali ljudi, ki so sedeli pri njegovi mizi. Veselilo ga je, da ga niso pozdravili, ker mu je bilo to v dokaz, da se jim ni posrečilo, razdreti miru v njegovi župniji.

Bili so pa po pravici hudi na župnika. Ako je prišel cerkovnik še pravočasno na shod, bi bil prišel lahko tudi župnik. Ali župnik pač nije tako dober, pobožen katoličan, kakor cerkovnik. Zato je bila drugi dan ob tem času v škofovski črni knjigi cela litanija o gospojinskem župniku, ali ne sveta.

Ko so se klerikali s svojim shodom v Gospojni takoj urezali, se je zdelo liberalnemu društvu, da je prava otroška igrača, osvojiti to občino. Ze štiri tedne pozneje sta prisila iz glavnega mesta dva advokata, neki propadli gostilničar, pa agent za časniške oglase, katerim se je pridružila vsa liberalna intelektualna iz Raminga, v vas, ki tudi to pot ni bila v zavastah. Župnika tudi sedaj ni bilo doma. Tudi na ta shod ne bi bil prišel, čeravno ne bi bil spremjal s svojim vozom potovalnega gospodarskega učitelja, ki je imel dopoldan predavanje, na kolodvor.

Cudno, kako zaslepi strankarska strast. Gospodje, ki so bili z župnikom več kakor uljudni, kadar se je šlo za stavbo železnice ali za novo žolo, bi ga bili danes kar prebodli z očmi, tako so švagli bliski iz njih voza v župnikov voz. Gospod notar ni niti ozdravil in gotovo se ni več spominjal, da je sam ponudil pri veliki pojedini po posvečenju nove šole v Gospojni, katere se je udeležil kot okrajni šolski svetnik, župniku tikanjanu v bratovščino. Župnik se je moral smehljati nad tako neškodljivim, pristnim izrazom strankarskega duha. Hudega pogleda liberalca se mu ni bilo treba dati. Pač pa so bili nevarni taki pogledi iz klerikalnih oči; to je vedel Hergog po dolgoletni izkušnji.

Kmalu se je ustavil voz pred "modro ščuko", kjer ga je hotel nekoč okrajni sodnik Handelsbacher kot potujočega kaplana nerahlj posaditi na cesto. Kdo bi bil takrat misil, da se da ta gospod dvanajst let pozneje voliti od "farške stranke", kakor jo je sam imenoval na polnoči, voliti v državni zbor, kjer je sedel poleg češkega kaplana, za kar je kmalu doživel imenovanje za deželnosodnega svetnika! Sedaj je že v pokoju, pa si je dal sezidati vilo na najlepšem prostoru v Gospojni, v nekdanjem kaplanovem raju. Vsaki teden se pokaže v župnišču. Za vino, s katerim pogosti župnik gospoda svetnika, mu ni bilo žal, pač pa za dragocene ure, ki jih mora žrtvovati človeku, ki ga je hotel nekdaj kot pristni liberalec posaditi na tlak.

Gotovi zmage so se pripeljali bradati gospode v Gospojno, imeli pa so prav tako malo uspeha, kakor klerikalni apostoli. Tudi na tem shodu jo je takoj prvi govornik, zaredi svoje zgovornosti slaven advokat, polomil. Začel je s tem, da je na prihodu sreča: farja, ki je bahato sedel v kočiji, pred katero sta bila vprežena dva krasna vranci.

"Dva kostanjevca!" se je oglasil mejklic. "Dobro. Recimo, dva kostanjevca". Je ognjevitvo nadaljeval govornik; "vprašam vas, kmete, ki morate na smrt trudni v nedeljo hoditi cele ure daleč v cerkev, dočim imajo farji lepe konje in bogate kočije, ali se je vozil tudi Kristus tako očabno v kočiji?"

(Dalje prihodnjie.)

V odgovor pa je zadonel zopet mejklic: "Gospoda, kaj ste prijahali vi na samih osilih?"

Glacen smeh je zabučal na ta odgovor, ki je prihajal kmetom prav iz srca, kaiti na župnikove konje so bili prav posebno ponosni.

Ako bi bil zaklical te besede kmet, se mu ne bi dobro godilo, tako razburjeni so bili društveniki vsled motenja. Priše pa se od moža s polno brado in zlato obrobljenimi načniki, ki je bil za celo glavo večji, kakor ljudje vse okolice.

Komaj je dosegel predsednik toliko miru, da se ga je razumelo, je s precej nesigurnim glasom dejal orjaku: "Opozoriti vas moram, da je naš shod liberalen; sedeč po Vaši izjavah pa ste klerikalni farški hlapec in zato Vas pozivam, da takoj zapustite shod."

Velikan pa se je zasmajal na ves glas.

"Nikoli se mi še ni zgodilo, da bi me bili pristevali klerikalcem; najmanje pa bi bil pričakoval kaj takega na shodu, na katerem sem najbrže edini protestant."

Zbegani so zijali liberalni gospodje na protestanta, ki jim je tako zmešal štreno.

"Gospodje naj mi dovolijo, da se predstavim. Ime je brez pomena; po poklicu sem gimnazijski ravnatelj, pa sem prišel na počitnice v ta prelepi kraj vaše krasne dežele. Po mojem mišljenju pa sem mnogo liberalnejši nego vi, gospoda. Vem, da cenite visoko pruskega šomastra. In zato Vam pravim: Ako nimate boljšega programa, nego pravljci pope, je škoda, da ste prišli tako od daleč. V kratkem času sem spoznal tukajšnje prebivalstvo, ki je v resnici bolj liberalno, kakor mi vsi skupaj. In da je res tako, čeravno ni vpisano v vaše društvo, je edino zasluga župnika. Tudi tukaj kakor povsod prihajate za nekoliko ur prepozno. Ako bi bili privedili shod pred petimi leti, ko je bil še stari župnik tukaj, bi bila naredila vaša gesla vtišk, proti sedanjemu župniku pa rabite zastonji vaš smodnik. Kot protestant vam lahko pospreno pravim, da bi bil vesel, ako bi imeli na Pruske takoj resnično liberalno pastorje, kakršen je gospod župnik v Gospojni."

Glasno, dolgotrajno pritrjevanje je sledilo tem besedam in ljudje, ki so prej še vedno nekam plaho gledali na protestantskega gosta, so mu sedaj hvaležno stiskali roko. Ako brani protestant tako toplo njih župnika, tedaj pač njegovi lastni župljani ne smejo dovoliti, da bi ga napadel kdorkoli.

Sedaj se jim je tudi zasvetilo pred očmi. Gospod župnik je imel res prav, ko je dejal, da so protestantje tudi kristjani in pogostoma še boljši, kakor marsikateri katoličan. V enem hipu se je zrušila v tej oddaljeni dolini visoka, črna stena v kup strohnelih desk, stena, ki so jo bili izza protireformacije v Avstriji med katoličani in protestanti tako čvrsto stesali, da ni mogel podreti skozi njo noben žarek ljubezni. Se vedno je skoraj povsod višoka in čvrsta in četudi zasije tupatam solnce skozi kako špranjo, se hitro pribije zopet debela deska na njo.

Danes je podrala v Gospojni slaba sapica to steno, ki pa bi bila težko kdaj padla, ako je ne bi bil tolerantni župnik v Gospojni izpodkapoval od svojega prihoda.

Pruski učitelj je pokvaril vsem govornikom tekst, ker se je bil vsaki naučil govora, v katerem se je požiral duhovnike kar z dlako. Drug je gledal drugega, nihče ni hotel priti več v nevarnost, da bi ga bil protestantski pruski učitelj poučeval.

Najpametnejšo misel je imel predsednik. Zaključil je shod. Cemu naj bi se ponujalo biserje govorov zastonj bedastim kmetom, popovskim hlapcem? Kočijaši niso mogli dosti hitro vpreči, potem pa je šlo v najhitrejšem diru iz prokletega kmečkega gnezda.

Ves obupan pa je gledal gostilničar za zadnjim vozom. Zastonj je bil krstil svoje dobre pivo; kdo naj ga pije sedaj?

V kuhinji pa so ravnonokar začele rumeneti race in piške, ki so bile pripravljene za visoko gospodo iz mesta. Plakajoč in jeze se tresoč je hodil po hiši ter je pregnal še ostale goste. Zmerjal je strahopetno liberalno družbo, ki je bežala pred enim samim, ne da bi kaj popila in pojedla; togotil se je nad prokletim luterancem, ki mu je pregnal najboljše goste. Samo nad župnika se ni upal spraviti, kajti s tem bi si bil vse pokvaril pri kmetih. Le mlinar je znal potolažiti gostilničarja:

"Glej, mu je dejal, prihodnje leto poje moj gospod sin novo mašo in takrat bo imenitno. Le pripravi se, da poskrbiš, kar je najboljše in najdražje. Denar ti bo kar snežil skozi streho. Reči se bo moralno, da Gospojna še ni doživela kaj takega, kakor to novo mašo."

Zupnik ni prišel na povratku iz Raminga še do soteske, kjer se sklanjajo gore nad šumecim potokom, pa je že zopet zazri celo bližajočo so vrsto vozov.

Niti sovražni pogledi ga sedaj niso zadeli kakor prej. Gospodje, ki jih je bil odsotni mož premagal, so gledali v stran na hrib. Samo neki črevljars je kričal: "Svinjski pop, zapeljivec naroda, beraški župnik!"

(Dalje prihodnjie.)

Papagaj pravi

Asesment naj se zniža, podpore zviša, plače glavnim odbornikom naj se zniža in vse stare naj se zmeče iz odbora. Za sedeti je vsakdo dober, ni pa dobro, če pre dolgo sede.

JUGOSLOVANSKA SOCIALISTIČNA ZVEZA

PRIDRUŽENA SOCIALISTIČNI STRANKI

Naslov: Jugosl Federation, S. P.

3639 W. 26th St., Chicago, II.

Eksekutiva Socialistične Stranke:

Victor L. Berger, Milwaukee, Wis., predsednik Morris Hillquit, New York, mednarodni tajnik; Daniel W. Hoan, Wisconsin; James Onan, New York; Alfred Baker Lewis, Massachusetts; Lillith Wilson, Pennsylvania; Jasper McLevy, Connecticut; James H. Maurer, Pennsylvania; Jos. W. Shuster, Ohio. — Eksekutivni tajnik Wm. H. Henry.

Glavni urad: 2653 Washington Blvd., Chicago, Ill.

Tajništvo J. S. Z.:

Tajnik: Charles Pogorelec, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Eksekutiva J. S. Z.:

Frank Alesh, Peter Kokotovich, Geo. Maslach, Filip Godina, Fred A. Vider, F. S. Taucher, Frank Zaitz.

Nadzorni Odbor J. S. Z.:

Donald J. Lot. ich. Blaž Novak, John Lalich.

Prosvetni Odsek J. S. Z.:

Charles Pogorelec, Andrew Miško in John Olip.

Nadzorni Odbor Slov. Sekcije J. S. Z.:

Frank Margolle, Angelina Tich, Mary Udovich.

"Proletarec".

glasilo in last slovenske sekcije JSZ.

UPRAVNI ODBOR PROLETARCA: John Olip, predsednik; Vinko Ločniškar, podpredsednik; Frank Alesh, tajnik; Filip Godina, blagajnik; John Turk, Donald J. Lotrich, Fred A. Vider, nadzorni odbor.

Urednik: Frank Zaitz.

Upravnik: Chas. Pogorelec.

IMENIK KLUBOV:

ILLINOIS

ŠT. 1, CHICAGO.—Tajnik-blagajnik Peter Bernik, 2758 S. Ridgeway Ave. Organizator Frank Zaitz. Zapisnik John Turk. Zboruje vsaki četrti petek v mesecu ob 8. zvečer v dvoran SNPJ.

ŠT. 4, LA SALLE, ILL.—Tajnik-blagajnik Frank Martinjak, 25 Fourth Street.

ŠT. 20, CHICAGO.—Tajnik in organizator Sava Bojanovich, 2250 Clybourn Ave.; zapis. Geo. Maslach. Zboruje v svojih prostorih, 2250 Clybourn Ave.

ŠT. 45, WAUKEGAN.—Tajnik Anna Mahnich, 624 Helmholz Ave. Blagajnik John Gantar. Organizator Frances Závodek. Zapisnik Rudolph Skala. Zboruje prvo nedeljo v mesecu v dvorani dr. št. 6, SNPJ. ob 1. pop.

ŠT. 16, BRADDOCK.—Tajnik John Rednak, 1634 Poplar Way.

ŠT. 17, GRAYS LANDING.—Tajnik Tony Zupančič, 861, Point Marion, Pa.

ŠT. 19, BURGETTSTOWN.—Tajnik Anton Jeram, Box 12.

ŠT. 32, WEST NEWTON.—Tajnik Joseph Juvan, R. F. D. 2, Box 108.

ŠT. 69, HERMINIE.—Tajnik Anton Zornik, Box 202.

ŠT. 118, CANONSBURG.—Tajnik Paul Posega, 1841 S. 15th St. Organizator Anton Per; zapis. Fr. Čemazar. Seje vsako 3. n. v m. ob 2. pop. v Slov. izob. domu v Franklinu.

ŠT. 10, FOREST CITY.—Tajnik Frank Rataic, Box 685.

ŠT. 13, SYGAN.—Tajnik Frank Ursits, Jr., Box 546, Morgan, Pa. Blagajnik Lawrence Kaučič. Zapisnik Frank Pustovrh. Organizator Frank Wirant. Zboruje prvo nedeljo v mesecu v dvorani dr. št. 6, SNPJ. ob 1. pop.

ŠT. 16, LATROBE.—Tajnik John Anton Jeram, Box 12.

ŠT. 17, LAWRENCE.—Tajnik Louis Britz, Box 34.

ŠT. 19, LUXERNE.—Tajnik-blagajnik Frank Bregar, Box 363. Zapisnik John Kotelj. Organizator Louis Zgonik. Seje vsake četrti nedeljo v mesecu ob 2. pop. v dvorani dr. št. 292, SNPJ.

INDIANA

ŠT. 41 CLINTON.—Tajnik Ignac Spendal, 209 No. 12th St. Organizator Bartol Oblak, zapisnik John Skof.

ŠT. 238, UNIVERSAL.—Tajnik Frank Juvan, Box 547. Organizator Frank Gorske. Zapisnik Jos. Cigale.

KANSAS

ŠT. 21, ARMA.—Tajnik-blagajnik Anton Sular, box 27. Zapisnik Martin Gorenc. Organizator: Arma, Anton Sular; Franklin, Louis Markovich; Breezy Hill, Math Ulepč; Gross, John Kustelj; Cockerill, Joseph Pillich. Redne seje se vrše vsako druga nedelja ob 2. pop. v Moose Hall, Arma.

ŠT. 114, DETROIT.—Tajnik-blagajnik Peter Kosevac, 3995 Sherwood Ave. Organizator John Vitez. Seje vsako četrti nedeljo

PROLETAREC

List za interes delavskega ljudstva

Izhaja vsak četrtek

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba,
Chicago, Ill.

Glasilo Južnoslavanske Socialistične Zveze

NAROČNINA za Zednjene države in Kanado, za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četr leta \$1.00—Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpoznej do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.

Established 1906

Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address:

PROLETAREC

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Telephone Rockwell 2864

546

MOC TISKA

Milijoni v dolarjih verujejo v tisk.

Velike kompanije izdajajo tehnike in mesečnike, ki jih cirkulirajo med svojimi delavci. Za tiste vrste agitacije potrošijo milijone na leto. Vedo, kako važno je časopisje zanje, in delavci ga čitajo. To so fabriški listi, ki jih izdaja kapitalizem za delavce v posameznih obratih. Kontrolira pa tudi tako menovano metropolitansko časopisje, in s tem ogromnim publicijskim aparatom napeljuje "javno mnenje" v struge, ki jih izkoplje po svoji volji.

Tudi delavstvo ima svoje liste. V Ameriki sicer zelo malo, "toda vendar toliko, da ni brez njih". Pojavljajo se znaki, ki dajejo upanje na pojačanje posebno socialističnega tiska.

Kompanijski listi in "metropolitanski" dnevnički ter magazini so urejevani v interesu kapitalizma. Delavski listi so urejevani v interesu ljudstva.

Casopisje je moč! Vzlic radiju in drugim iznajdbam, ki konkurirajo tisku, je časopisje že redno mogočen faktor in bo še dolgo najjači.

Nujnost delavske izobrazbe

(m. k. Ljubljana)

Se nedavno, pred sto leti in manj, je veljalo načelo, da delavec bodi neizobražen. Ne le radi tega, ker je vladajočim lažje vladati nad neizobraženo množico, marveč deloma tudi radi tega, ker ni bilo nujno imeti delavce izobražene. V delu pred industrijsko dobo ni bilo treba bogove kakih kvalificiranih delavcev. Domača obrt je živila kljub temu. Dovolj je bilo, da je n. pr. oče naučil svojega sina, kako se tke platno, in mati hčer, kako se prede. To je popolnoma zadostovalo domaćim obrti, da je prospevala. Od roda na rod je šel sistem proizvajanja blaga, šol ni bilo treba delovnim ljudem, grajska gospoda pa si je po gradovih naročila izobražencev iz mest ter jim zaupala v izobrazbo svoje hčere in sinove. Zivelji so po gradovih ti učitelji ter vbjiali visokim glavam "učenost", ter tako trosili svoje moči v nehvaležnem poslu. Kmet sam je ostal hlapec, prav vseeno je bilo ali zna čitati ali ne zna, ali ve kaj o tuhjih svetovih ali celinah ali nič. Komaj slutil je, da je nekje Amerika in Azija in morje in vse drugo. Ni mu bilo treba vedeti, živel je na svoji ali graščakovih gradih in delal do svoje smrti. Nihče ni mislil, da bi šel kam delat. Industrije ni bilo, tovarni ni bilo, železnic ni bilo, bile so le meje posestva, bodisi njegovega ali graščakovega. To je bil ves njegov delokrog, vsa njemu poznana celina. Da bi bil kdo trdil, da so kmetje in hlapeci razred, kulturni razred—bi veljal za bebe. Svet je bil podeljen na gradove in kmete. Gradovi so veljali za sedeže kulture in njihovi stanovnici za izobražence, za kmete na vasi, na veleposestvu, je veljal naziv svojat, ki nimata pravice druge kot delo in molitev. In moličev bodi kratka, delo obilno.

Pa je nastopila tehnika s svojim razmahom, pa je ustvarila nov sistem proizvajanja, ustvarila fabrike s silnimi stroji, ustvarila kapitalizem in industrijski proletarijat. V mestih so nastale fabrike, predmice in tkalnice, vse s stroji. Ti so izdelovali mnogo finejše, mnogo hitrejše. Ni bilo misliti na to, da bo domaća obrt ostala. Kako bi mogel konkurrirati navaden kolovrat ali navadne statve z velikimi strojnimi predilincami in tkalnicami? Domači obrti je grozil nesporno pogin. Kmetje so zavrgli kolovrate in statve na smetišča ter šli v mesto, v fabrike. Prej so delali na svoje, zdaj so se morali udinjati za mezdno lastnikom fabrik, postali so mezdni delavci. Pričela se je velika prôcesija z vasi v mesta, nastajal je industrijski proletarijat, cigar steklo se je večalo vzporedno z razmahom tehnike. Rastla so mesta, rastli so fabriški dimniki, rastla predmestja in—pojavile so se šole, šole, dostopne vsem in pozneje celo obvezne za vsakogar. Od kod to? Čemu so do-

tedanjemu kmečkemu prebivalstvu in delavcem domače obrti skrivali izobrazbo, najprimitivnejšo izobrazbo pisana in čitanja, a v industrijski dobi so jim začeli zidati šole?

Morda iz čisto nedolžne želje, da bi se delavci kaj naučili? Mogoče iz čiste ljubezni do izobraženega delavca?

Nikakor. Dati delavcem nekaj izobrazbe, je bilo za industrijo nujno, neobhodno potrebno. Zakaj stroji so natančni in ni da bi mu strezel kdor koli in po svoji slučajni volji. Stroji zahtevajo precizno "postrežbo". Delavec v elektrarni vendar ne more obstojati, da ne bi znal čitati števil, da ne bi mogel razbrati, koliko kilovatov elektrike proizvaja. Delavec ob parnem stroju vendar mora vedeti, kaj je manometri (tlakomer, paromer); in mora vedeti, koliko stopinj pritiska ima para v parnem kotlu. Še v strojni sirarni mora delavec poznati termometer, da ve do katere stopinje sme segreti mleko. Železniški sprevodnik vendar mora znati brati, sicer ne bi mogel kontrolirati voznih listkov in bi vsak potnik lahko na vso silo goljufal—lastnika železnic. In pešica tedanjih izobražencev vendar ne bo zadostovala za administracijo takih ogromnih obratov kot jih je ustvarila industrijska doba. Treba je uradnika za železnice. Ti morajo znati brati, pisati, računati, poznati morajo fiziko, že radi brzozava, sploh, na takih mestih je treba izobraževanje, mnogo izobražencev. Niti navaden delavec ne more shajati ne da bi znal čitati in brati in vsaj nekoliko računati. Zakaj potem bi bil ves napredek tehnikе zmanj in ne bi imeli bogatin nikakih koristi od tega.

Kader izobraženih delavcev je bil za industrijo prav tako bistvene važnosti kakor stroji sami. Brez izobraženih delavcev ne bi mogla industrija živeti. Brez izobraženih uradnikov ne bi bilo mogoče industrijsalcem voditi taka velika podjetja. Z dotedanjim počilim številom inteligence pa ne bi bilo mnogo pomagano. Bilo je potreba predvsem najnizej devlene plasti izobraziti.

Sila sama je vodila v to. Odprli so se novi horizonti delovnega trga, odkrila se je nova celina Amerika, bogata in z ugodnim tlom za industrijo. Tja so romale armade evropskega delavstva, moralno se je pružiti tujih jezikov, romalo je iz kraja v kraj, s celine v celino, množilo svoje znanje, in sejalo svoje misli po vsem kontinentu. Svoje dni ni bilo treba nikomur hoditi po svetu, z nastopom industrije in odkritjem novih celin pa se je delavstvo moralno seliti in delati po vsem svetu. S tem si je množil svojo izobrazbo in širil svoj duševni obzor. Delo samo ga je sililo v to, borba za obstoj tirja od delavcev izobraženega človeka.

In tako so odločujoči faktorji tedanjega življenja začeli postavljati šole, da dobe iz njih potrebljivo delovno blago, ki bodo odgovarjajoči za postrežbo strojev. K mrtvim strojem je bilo treba živih strojev.

Postavljali so ljudske šole in srednje šole in visoke šole. Največ je bilo treba ljudskih šol, ki so producirale navadne mezdne ročne delavce. Manj je bilo srednjih šol, iz katerih se rekrutira uradništvo. Tudi je bilo izobraževanje na srednjih šolah zvezzano in je se zvezzano s precejšnjimi stroški, zato te šole niso bile obvezne in niso bile tako pogoste kakor ljudske šole, ki so bile poleg vsega še obvezne. Do srednjih šol so se prikopal le redki, izvoljeni. Do visokih šol pa je bilo pot še težja. A z modernim življenjem je bilo treba inžinerjev, pravnikov, profesorjev, učiteljev, bilo je potreba gornje plasti proletarijata, duševnih delavcev. Proletarijat je moral dati na razpolago kapitalizmu roke in svojo moč in malo možganov, duševni proletarijat pa je moral dati kapitalizmu na razpolago vse svoje duševne sile. Oboji so postali **mezdni delavi**.

Napačno je mišljenje, da je danes izobrazba svobodna. Svobodna je v toliko, da je res dostopna vsakomur, toda le proti gotovi od kupnini. Kogar ne skrb, kako bo preživel prvih 20 let svojega življenja, se lahko posveti študiju. Kdor pa komaj čaka, da se reši ljudske šole in da pojde v delo v fabriko, da si zasuži kaj za svoje življenje, temu ne pomaga vsa "svoboda izobrazbe" nič. Zanj je izobrazba nesvobodna.

In to je tudi v redu z današnjo družbo. Ona ne mara bogve kakih izobraženih delavcev, ona rabi delavce, ki so izobraženi v taki meri, kar jima je pač nujno potrebno. Tudi ne bi bilo šol, da ni v to prisilil nov sistem proizvodnje, ki zahteva povprečno izobraženih delavcev. Te prilike same so nujno dale možnost delne izobrazbe delavcev.

A meje izobrazbe, ki jih je delavcu postavil vladajoči razred, so postale delavstvu preozke. Delavec je bil zaslutil moč prevadarnih možganov in izobraženega duha. Kolikor ni mogel pridobiti v šolah, je hotel pridobiti s svojo lastno iniciativno. Od takrat, ko je delavec to spoznal, datirajo delavska izobrazevalna društva, ki skušajo nadaljevati ono, kar je primitivna izobrazba, ki je bil delavec deležen v šoli, zbudila v delavcih.

Potreba je rodila prvo izobrazbo delavcev, in potreba socialnih borb je rodila samo izobrazevanje delavstva. Delavec raste v svoji izobrazbi, delavec je davno že začel misliti, delavec je davno že posegel s svojo močjo v umetnost in začenja ustvarjati svojo lastno kulturo. Ko bo dovolj močan, potrka na vrata starega sveta, stopil bo vanj in ga preustvari in postavil svoje življenje, svojo družbo s svojo kulturo. Edino delavec lahko da svetu kaj dimnik, rastla so mesta, rastli so fabriški dimniki, rastla predmestja in—pojavile so se šole, šole, dostopne vsem in pozneje celo obvezne za vsakogar. Od kod to? Čemu so do-

GLAVNO VPRAŠANJE V ANGLIJI JE BREZPOSELNOST

Slika iz "Passing Show". London

Sto in sto tisoč delavcev brez posla. Premier Baldwin, ki je nasledil delavsko vlado v imenu torjev, ni dosegel po par letih svojega režima ničesar konstruktivnega za ljudstvo. Volilna kampanja je v teku. Lloyd George v imenu liberalne stranke obljubuje, da reši problem brezposelnosti v teku dveh let. Delavec, ki je vržen v rezervno armo, premišljuje. Noč je zanj, a za gospodarje rajanje, izobilje in "prosperiteta", kakor vedno. Mar ni čas, da poveri večino delavskih strank? Svet nestrpno pričakuje izida volitev v angleški parlament, kajti prvič v zgodovini Velike Britanije obstoji možnost, da dobi DELAVSKA stranka večino in VLADO. Volilna kampanja je v teku.

VŠČIPCI

Od prvega do zadnjega aprila.

Milwaukee "Obzor" je v tednu prvega aprila vpletel čitalce, da se bodo Slovenci s cepelinom peljali v Jugoslavijo direktno v Savinjsko dolino. Mislimi smo, da se ujame kdo v večjemu v bližini, a glej spaka spakastega! Ujel se je tudi članik "Glasila K. S. K. J.", ki je tisto potegavščino resno in brez komentari ponatisnil! Tristo katoliških! Oj Grdin, kaj dela?

Maslo in solnce.

Jerič si je spisal "prispevek", ki ga je kot dober katoličan podtalnil sv. Alojziju. Tam pravi, da je "Proletarec" v svoji novi obliki poln tiskovnih in slovenskih napak. To pravi Jerič, urednik tistega "Ameriškega Slovenca", v katerem piše, da je Riga na Litvinsku, da je v Franciji nekajka "državna rojalna cerkev", da se v katoliški Argentini vrši preganjanje katoličanov, da je Kapitol v Washingtonu predsednikova Bela hiša in v katem kar sploh kar mrgoli napak in kozlov vsake sorte kot prahu in smetja okoli Sv. Štefana na oglu 22. v Lincolnove ceste. Jerič, ali ti ni znana tista: "Kdor ima maslo na glavi itd."

Los Angeles kreče na desno.

Cudna so pota radne mase v Kaliforniji. Na zadnji konvenciji v Waukeganu so te mase poslale komunistično Ružico, sedaj pa so naredile užasen preokret na desno in poslej reprezentanta buržuažije! Alaj, Bože mili, masa radno, šta ti vraga delaš!—Malaga.

Ve kaj list piše, ne da bi ga čital.

V Braddocku je človek, ki Proletareca ne mara zato, ker vedno eno in isto piše. Bere ga ne, a vzliz temu ve. "Torej ga ne boš naročil?" Zamahnil je: "Nikakor ne! Fantje, kaman, vsi pit!" To se je res dogodilo in tak človek resnično živi.

Agitator.

"Ljudski služabniki." Kadar gredo državni pravniki, člani kabineta, ki so odvetniki, sodniki in drugi visoki, vplivni, prominentni javni uradniki, ki so po poklicu odvetniki, iz javnih služb, se potem navadno udinjajo kakemu trustu, kateremu prodajo svoj pripovedovanje, znanje in zveze, ki so jih pridobili v prejšnjih pozicijah.

—John Gorjub.

Vse je narobe v "demokraciji". Društvi SNPJ. v Neffsu in Glencoe sta volila skupno delegata. Izzabran je bil Sepič. Tistega, ki je dobil za njim največ glasov, so proglašili za namestnika. Ta čast je doletele Zembergerja. Ampak, vplivite niso bile pravilne. Ne? Oti prekvata demokracija! Toj volimo namestnika posebej! Dobro, Neffs je dal večino Sepičevemu kandidatu Bostjan-

prirejajo bankete, predstave in skrbe tudi na vse mogoče druge načine, da jim ne postane dolg čas. Take reči so komunisti smatrali včasi za zelo burzoazno stvar. Ampak business is business.

več v njeni službi. "Samo da zame travu raste," je reklo osel.—Kopriva.

Velika težkoča v Washingtonu.

V Washingtonu, D. C., so v "nepopisnih zadregah". Podpredsednik Curtis je vdovec, doda uradne dolžnosti zahteva

jo, da ima kako žensko, ki bi

bila njegova gostiteljica na "urednih banketih". Dobro, dobil je svojo sestro Mrs. Gann, ki pa je bila v krogih washingtonske society sprejeti zelo gladno, kakor neko žena v Sarajevo.

Curtisovi gospodinji so odkazali sedež pri zadnjem mizi za hrbiti soprog ambasadorjev južnoameriških republik in Liberijske. V podpredsedniku Curtisu je vsled tega insulta zavrela njegova napol indianske kraljevine, ki je protestiral.

Vsi pa, ki jih je spravil v zadrege, je

ne bi radi ge. Gannovi dali

mesto spredaj, že, da se Curtis čimprej ozeni. Za ta čas

pa so ji začasno odločili prednji sedež. —Galerist.

Pravilno.

Ajstom, Nacetu priporočam, da naj upošteva mene in pa pravila glavnega odbora

DRAMA IN GLASBA

Koncert treh slovenskih Clevelandčanov novost v Chicu u.

V nedeljo 28. aprila se bo dogodilo prvič v Chicagu, da bodo imeli koncert trije domači slovenski umetniki. Imeli smo seveda koncerne, na katerih je pel Tone Šubelj in potem ga Pavla Lovšetova, nato še oba skupaj, toda ta dva sta prišla v to deželo kot pevca. Pevci pa, ki nastopajo v nedeljo 28. aprila, so naši ameriški rojaki, ki so se vzgojili za koncertne nastope tukaj. Louis Belle je znan tenorist, moč, na katero je slovenski Cleveland ponosen. Fr. Plut je baritonist, istotako umetnik, ki obvlada svoj glas in mu je oder kakor dom. Oba sta se šolala v glasbi ter si pridobila teoretično naobrazbo s svojimi sredstvi in trudem. Tone Eppich je pevec in rojen komik. V tem je mojster. On je originalen—on je Eppich, ki ustvarja svoje kreacije.

Nastopili so že neštetokrat na priredbah v Clevelandu, na slovenskih in drugih, in gosto-

SNPJ., 2657 So. Lawndale Ave. Spored je sledič:

PROGRAM:

- 1.) Vasovalec, E. Adamič, poje L. Belle.
- 2.) Blela luna, narodna, poje L. Belle.
- 3.) Zviti Jaka, cestni pometč, kabaretna točka s petjem, izvajata A. Eppich in F. Plut.
- 4.) Spomin, I. Zorman, poje L. Belle.
- 5.) For You Alone, Gihl, poje L. Belle.
- 6.) Pred slovesom, I. Zorman, poje L. Belle.
- 7.) Pod okencem pridem, narodna, pojeta L. Belle in F. Plut.
- 8.) Moj spominek, narodna, pojeta L. Belle in F. Plut.
- 9.) Gustel, kje so twoji kodri, kabaretna točka s petjem, izvajata A. Eppich in F. Plut.
- 10.) Planinc, E. Adamič, poje L. Belle.
- 11.) Skrivena harmonija, aria iz opere "Toska", poje L. Belle.
- 12.) Po gorah grmi in se bliška, narodna, poje F. Plut.
- 13.) Pesem, J. Ivanush, poje F. Plut.
- 14.) Domovini, B. Ipavec, pojeta L. Belle in F. Plut.

ODMOR:

deželi ko je padel Cankarjev bič po farizejskih krinkah. S tem delom je posegel veliki pisatelj v gnujo rano, posegel je z svojo običajno brezobzirnostjo v smrdljivo rano puhlega narodnjaštva in gnilega klerikalizma. Kakor je bila velika njegova ljubezen, ko je pisal: "O Vrhni, blagoslovjeni kraj. Kadar leže mrak v Tvojem tihu naročju, se zganejo lepe in skrivnostne sanje v Molčniku".... kakor je bila velika takrat Cankarjeva ljubezen, ko je pisal o lepoti svojega rojstnega kraja, tako silen je bil njegov gnev, ko je pisal o licemernstvu rodoljubov-takozvanem, ko je razgalil pred svetom njih hinavščino in podlost.

Kantor je bil kralj na Betajnovi in po belih cestah tega kraja so hodili berači, nekdajni posetniki, katere je njegova okrutnost in požrešnost vrgla iz njih domov, v brezno revščine in propalosti. V svoji hiši ni našel ljubezen, ker je sam ni poznal, ker je zaslužil ženo, katera mu je ostala vedno dekia, ker se ni znala povzeti po njegovih stopinjah. Hčer svojega bratranca, katerega je uničil, je poskal v samostan, potem ko je otroka duševno ugodobil, kakor je uničil telesno njenega očeta; "pol vasi mi služi in narodu želim dobro" je rekel, toda davil je neusmiljen, ker je vedno stremil kvišku, ker je bil gladen bogastva in časti.

Ko je videl pred seboj zareko na potu do svojega cilja, da postane poslanec, je postal morilec, toda nekazovan, ker ni bilo mogoče, da pade senca na čast takoj velikega rodoljuba in uglednega moža. Z umorom je uničil nele svojega sovražnika, ampak tudi nedolžnega človeka, kateri je moral v ječo za Kantorjev zločin. Ubil je ljubimca svoje hčere in ji s tem uničil življensko srečo.

Toda kakor pekoča vest so tavali za njim oni, katerih premoženje si je prisvojil in mognil življenje. Pred očmi so mu stali njegovi otroci, kateri so pred njimi trepetali in zrlinjan s strahom namesto z ljubezijo. Končno so hoteli bežati od njega in ga zapustiti vsi, žena in otroci, in v tej svoji osamljenosti je zakričal, poln gneva in besnosti, toda vzlje temu se ni upognil in šel dalje po svoji strašni poti ter ponosno rekel onim, ki so ga ponižno poslušali:

"Prijatelji, to je pot, po kateri hodim. Ni me strah in sram in z jasnim čelom stojim pred vami. Kdor mi more kaj očitati, naj govorji, naj ne trči z matno."—In vsi so dignili čaše in zaklicali: Vsi smo z vami! Bog vas živi Kantor! Bili so hlapci in on je bil velik rodoljub.

Socialistični pevski zbor Narej si je dal težko nalogo, toda prepričan sem, da bo tudi to pot naše občinstvo skušalo poplačati ta trud diletantov in napolnilo dvorano do zadnjeg kotička, kakor je navada pri Naprejih prireditvah.

Toda ne samo igra, ki bo nudila nekaj, kar se redko kdaj dogodi na naših odrih, tudi koncert bo vreden, da se ga udeležijo vsi. Popoldan bo na programu tudi zadnje dejanje iz nebesko lepe Verdijeve opere Trubadur, Miserere. Ze ta prizor sam bo nudil nekaj posebnega, kar se dosedaj še ni videlo na našem odru, izvzemši zadnji koncert Ge. Lovšetove in Sublja.

Opozorjam torej naše občinstvo, da si preskrbi vstopnice pravočasno. Koncert se bo vršil v nedeljo dne 28. aprila v S. S. Turn dvorani. Vstopnice se dobijo pri članih soc. kluba št. 37 JSZ. in pa Napreja.

Clan Napreja.

O KONCERTU "LIRE".

Glavna atrakcija koncerta pevskega zabora "Lira", ki se je vršil 14. aprila v dvorani SNPJ. v Chicagu, je bil poljski moški zbor "Dudziarz Paderevski". Ima istega zborovodja kakor "Lira", in to je menda vzrok, da sodeluje na njenih koncertih. Zapel je štiri pesmi. Poseduje močne, izvežbane glasove in učitelju Chrzanovskemu se pozna, da je nanj ponosen, kajti dirigira z navdušenjem, in enako navdušeni so izvabljenci glasovi. "Lira" je pela trikrat v mešanem in enkrat v moškem zboru. Najboljše je pela v zadnjem točki, ko je izvalala napeve iz "Gorenjskega slavčka".

Vrednost koncertu je dal v veliki meri baritonist Paško

Alujevič, ki je pomagal "Liri" tudi v zboru. Pevski zbor "Slovenian" iz Pullmana je zapel dve pesmi in novi zbor "Prešeren", ki je tu nastopil prvič, par krajših. Udeležba izven pevcev ter njihovih prijateljev je bila majhna, kar je pač slaba nagrada za trud zboru.—X.

VELIK PROFIT TOBAČNIH KORPORACIJ.
Leta 1928 so napravile trustanizirane tobačne korporacije v Zedinjenih državah nad sto milijonov dolarjev dobička. Plače delavcev v njihovih tovarnah so sramotno nizke.

SKUPNA DRUŠTVA S. N. P. J. V CLEVELANDU IN OKOLICI

prirede

PROSLAVO 25-LETNICE S. N. P. Jednote

v Slovenskem Narodnem Domu,
6417 St. Clair Ave.

v nedeljo 28. aprila ob 2:30 popoldne

PROGRAM:

1. "Naprej" (koračnica)	Sovereign Orchestra
2. a) "Na gore" (F. Juvanc)	Zbor "Zarja"
b) "Pomlad" (Ig. Hladnik)	Zbor "Zarja"
3. Govor	Frank Zaitz
4. Slika iz življenja, vprizore	"Napredne Slovenke"
5. Dvospev	Mary Ivanush
6. O pionirski dobi SNPJ., govori	Frank Kerže
7. "Who's Who" (Dialogue):	(A. Kuslan)
8. Govor v angleškem jeziku	Društvo "Comrades"
9. "Ob 25 letnici SNPJ." (Ivan Molek), deklamacija	Otto Tekauc, Jr.
10. Simbolična slika Clev. društva S. N. P. J.	Zofi Birk
Vera Erzen
Mihail Celigoy

Program vodi Frank Somrak, pred. Clev. fed. S. N. P. J.
Zvezčer ples v spodnji dvorani

Igra "Sovereign Orchestra" popoldne in zvezčer.

VSTOPNINA: popoldne 25 centov, zvezčer (ples) 50 centov.
Člani S. N. P. J.: Udeležite se te proslave!

ODBOR.

Naša majska številka

Sodruži in somišljeniki, želite se z naročili, kajti majska številka Proletarca bo ona, ki izide 25. aprila. Obvestite nas, koliko izvodov želite, kakor hitro mogoče.

Ker dobe povečano prvomajsko številko tudi vsi naročniki, se obračamo nanje, kakor prejšnja leta, da nam bi stroške za to izdajo pomagali pokriti s svojimi prostovoljnimi doneski.

Oglase pošljite takoj.

Vzrok, da smo s pripravami za prvomajko številko toličko zakasneli, je ta, da smo morali čakati na izid glasovanja v klubih o spremembji oblike, ki je trajalo skoraj do konca marca. Sedaj se moramo seveda žuriti, in na zastopnike ter somišljenike se zanašamo, da bodo to našo težkočo razumeli ter se tudi oni požurili z naročili, oglasi in prispevki.

Potovanje v Jugoslavijo

skozi potniški oddelek naše banke je zelo priljubljeno. Skoro vsak dan dobivamo vprašanja za podatke o potovanju iz vseh krajev Amerike od ljudi, ki mislijo iti preko.

Sledite njihovemu vzgledu tudi vi, in če nameravate iti na poset v domovino, se obrnite na nas za potrebne podatke. Mi zastopamo vse parobrodne linije in vas lahko odpromimo kadarkoli sami želite. Izpolnimo vam prošnje za povratni "Permit", pomagamo pri dobavi potnega lista, vizumov in vseh drugih stvari, ki so v zvezi s potovanjem.

Naši zastopniki skrbe za vas in za vašo prtljago ves čas vašega potovanja.

Od časa do časa oglašamo v listih imena vseh potnikov, ki prihajajo ali odhajajo preko skozi potniški oddelek naše banke.

Kaspar American State Bank

CHICAGO, ILL.

1900 BLUE ISLAND AVE.

DENAR V JUGOSLAVIJO POŠILJAMO PO NAJNIZJIH CENAH

NAROČAJTE TISKOVINE PRI NAS

Tiskamo v raznih jezikih, vedno v zadovoljstvo interesantov.

ATLANTIC PRINTING & PUBLISHING CO.

2656 SOUTH CRAWFORD AVE., CHICAGO, ILL.

PROLETAREC
se tiska v naši tiskarni.

FR. PLUT, LOUIS BELLE, ANTON EPPICH

vali so na koncertih v Barber-tonu, Girardu, Detroitu itd., v enih naselbinah že dvakrat in so vabljeni v trejeti.

Vsi trije so aktivni v naših kulturnih organizacijah in s svojimi nastopi ali s sodelovanjem so obogateli marsikasjen program. Vsi trije so imeli enak boj za obstanek kakor vsak naš drug povprečen priseljene, ki je prišel v ameriške tovarne ali rudnike za kruhom. Umetniki kakor so Belle, Plut in Eppich, so inspiracija vsem, ki so aktivni v naših pevskih in dramskih zborih, kajti oni so dokaz, kolikor se človek lahko izpopolni, ako ima veselje za petje in igranje ter potreben dar, kakor pravimo.

Koncert se vrši v nedeljo 28. aprila ob 3. popoldne v dvorani

"KRALJ NA BETAJNOVI" NA MILWAUŠKEM ODRU

"O, hvala Vam, gospod Kantor!—Kako zelo sem se motil nad Vami, oprostite mi! In ne veselim se samo zategadelj, gospod Kantor, ker ste ustregli meni in moji fari, temveč veliko bolj še zategadelj, ker ste se postavili tako odločno v vrsto katoliških mož! Pridobili smo celo vojsko, ko smo pridobili tako vplivnega, vztrajnega, značajnega moža... O gospod Kantor! Zanašajte se na našo hvaležnost, gospod Kantor!"

Tako je govoril župnik rođoljub in licemerco, fabrikantu Kantoru, kralju na Betajnovi. Bil je to človek, eden tisočev sličnih slovenskih kraljev, ki so kraljevali in še kraljujejo v vseh in trgi naše stare domovine. Bil je eden izmed onih, ki korakajo z mirnim srcem preko trupel svojih žrtev, za často in slavo, za bogastvom in ugledom. Silno je bilo zgrajanje med liberalno in klerikalno gospodo po vsej

"Tajniko klubov prosimo, da nam sporoč datevno svojih pridel, da jih uvrstimo v ta seznam."

ZAPISNIK VII. ZBOROVANJA KONFERENCE J.S.Z.

ZA SEVERNI ILLINOIS IN WISCONSIN,

ki se je vršila v nedeljo 27. januarja v West Allisu, Wis.

Konferenčni tajnik Peter Bernik soc. literaturo, posebno knjige, kateri so založeni v zborniku izvoljen Joško Radel, ki se zapisnikar Kristina Omahne.

Od konferenčnega tajnika predložen dnevni red sprejet kot prečitan.

Navzoči so slediči zastopniki klubov JSZ: štev. 1: Charles Pogorelec, Luka Grosser; štev. 37: Joseph Radel st., M. Rožič in J. Rožič; štev. 45: Louis Kužnik; štev. 235: John Suppančick.

Društvo Izobraževalne akcije JSZ: štev. 1 SNPJ.: Peter Bernik; štev. 14 SNPJ.: Frank Velkovrh; štev. 16 SNPJ.: Matt Tamše, Frank Perko; štev. 102 SNPJ.: Charles Pogorelec; štev. 104 SNPJ.: Vincent Pugelj, Anton Jeršin, John Rezel, Vincent Kodre; štev. 192 SNPJ.: Christine Omaha; štev. 344 SNPJ.: Frank Buchar; štev. 559 SNPJ.: John Kopach; štev. 568 SNPJ.: Mary Hodnik; štev. 584 SNPJ.: Joseph Radel ml.; štev. 1 JPZ: "Sloga": Victor Petek, Frank Novak; štev. 3 JPZ: "Sloga": Anton Demšar, Frank Čandek; soc. pevski zbor "Naprej": Lenart Alper; Slovenske čitalnice v Waukeganu, Ill.; Frank Velkovrh.—Odborniki: Peter Bernik, tajnik; nadz. odbor: Mary Hodnik; organizator: Frank Novak; za odbor pevske sveze: Frank Novak.

Valed odnosnost dveh nadzornikov na soglasno sprejet predlog imenuju predsednik za pregled računov s drugim Victor Petkom in Frank Novakom. Zapisnik zadnjega zborovanja sprejet kot prečitan.

Na predlog sodr. Frank Novaka soglasno sklenjeno, da se pri točki "Poročilo zastopnikov" samo pozove, tako kateri izmed zastopnikov želi poročati, oziroma, ako ima kateri izmed zastopnikov kako važno poročilo ali poročilo za zborovanje.

Tajnik Konference prečita pismo klubu štev. 235 v Sheboyganu, v katerem poroča o dohodkih in izdatkih shoda ob prilici šestega zborovanja konferenčnega okrožja. Dopolis se na dodatno pojasnilo sodr. Suppančicka v znamenju na znanje.

Tajnik-blagajnik Peter Bernik predloži naslednje poročilo:

POROČILO IN PRIPOROČILA
tajnika-blagajnika 4. konferenčnega okrožja J. S. Z.

Po sklepni zadnjega zborovanja v Sheboyganu 12. avgusta 1928 bi se moralo vršiti zborovanje že leta 1928, kakor tudi shod na predvečer zborovanja. Da se to ni izvršilo je vzrok deloma zaposlenost članov kluba štev. 37 ob času prošlih predsedniških volitev in deloma ker je bil po mojem mnenju mesec-december neprimeren radi letnih sej društev in klubov. Smatral sem za potrebno, da bi se vršil shod in zborovanje našega konferenčnega okrožja na West Allisu tik pred volitvami. Tozadnovo sem sporodil klubu štev. 37, katero se pa v tem ni strinjal iz vzroka, da je čas za organiziranje prekratek in da je tudi prepozno. Radi tega za lansko leto nisam sklical zborovanja.

Po zaključku zadnjega zborovanja bi se moral na predvečer te konference vršiti shod, ki pa ni bil sklican, ker ni bilo primerne dvorane na razpolago za včerajšnji dan; dvorana je bila namreč oddana že prej, predno je bil določen dan za konferenco.

Na prošlom zborovanju je bilo sklenjeno, da naj se skliče pred volitvami shode v vseh naseljibah, v katerih je precejanjo število Slovenscev, in kjer nimajo kluba. Tozadnovo sem se obrnil na rojake v Kenoshi, od kjer sem dobil sporocilo, da tamonji Slovensci niso zato. Poslovoval sem se tudi s sodrugi v Waukeganu, da bi bilo mogoče aranžirati volilni shod; niso se strinjali, ker bi shod ne bil uspešen radi posebnih lokalnih razmer.

Povoljnega odziva torej ni bilo od nikoder, kamor sem se obrnil; ni bilo navdušenja, in nikačne prave volje za kooperacijo. Ko bi bila denarna sredstva na razpolago, bi se dalo vseeno dosegči kaj več, tako pa ni bilo mogoče.

Na današnjem zborovanju sta na dnevnem redu dve precej važni točki, in pripočelo, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zastopnike, ki še niso člani soc. stranke, da se o njima posredno raspravlja. Že na par zborovanjih je bilo odločeno, da se v West Allisu organizira klub. Priporočan tej konferenci, da napravi iz prejšnjih sklepov dejstvo. Apeliram na navzoče goste in zast

Knjigarna "PROLETARCA"

3639 West 26th Street, Chicago, III.

Poučne in znanstvene knjige.

Romani, povedi, črtice in opisi.

Rev. Trunk o maršalu Fochu in božji znagi.

Torej je vendarle res! Foch je zmagal zato, ker je bil Bog na njegovi strani, in Hindenburg je bil poražen, ker je tako hotela božja volja. Kdo bi si mislil, da g. Trunk še vedno verjame v take vraže—kajti zadnjič enkrat je napisal članek proti vraževerstvu, ki je razpaso med Italijani, a na svojega je pa pozabil.

Reverend z najvišjega colo-rekoga mesta smatra, da je bil Foch največji strateg, ki ga dozdaj pozna svetovna povestnica. Toda, maršal Foch ni bil več velik vojskoved, poveljnik ogromnih vojnih trum, sijajen zmagovalec in rešitelj svoje domovine, kajti maršal Foch je bil velik in občudovanja vreden kot katolik. In ta veliki Foch je ob neki priliki, ali pa ob mnogih prilikah, pokazal s pr-stom proti nebu in s tem molče-naglasil, da je zmagal ker je tako hotel On, ki je nad nami. Evo, Bog potem takem ni bil neutralen in je hotel, da so brezverska Francija, protestantska Anglija in skoz in skoz krivoverska Japonska po-razile katoliško Avstro-Ogrsko in katoliško Bavarsko.

Rev. Trunk pravi:

"Ko je bivala slovenska deputacija v političnih in diplo-matičnih zadevah v Parizu, se je mala skupina s škofom Jegličem na celu podala tudi k maršalu Fochu. Škof Jeglič je izrazil maršalu čestitko nad zmago, Foch je razumel, a ni zinil besedice, izraz v obrazu pa je povedal vse, kaj čuti srce, in roka se je nemo dvignila proti nebu. Vsi so ga umeli. Katoliški Foch je priznal slo-vensko resničnost besed, ki so zapisane: "Clovek lahko osedi konja za boj, zmago pa po-deli Gospod . . ."

81 različnih spisov povestne, zabavne in informativne

vsebine je v

Ameriškem družinskem koledarju I. 1929

IN NAD 60 SLIK TER ILUSTRACIJ.

STANE \$1

Za Jugoslavijo in druge inozemske kraje \$1.10

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE

CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvatskem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku.

Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

NAJVEČJE ZLO, ki tepe človeški rod je nevernost. Ubiti nevernost se more EDINO z znanjem.

Znanje je v knjigah. Vse, kar je človek storil in dosegel, je zabeleženo v knjigah.

Niso VSE knjige dobre. Tudi tisk se lahko izrablja v prilog nevernosti in zavajanja. Toda ti, ki čita, se moraš naučiti misliti s svojo glavo, da boš lahko to, kar čitaš, prebavil s svojo duševno močjo, in tvoje znanje bo raslo, tvoje obzorje se bo širilo.

Knjige. Naročite si jih iz Proletarčeve knjigarn. Precitajte cenik knjig v tej številki. Ako se ne morete odločiti, katere knjige bi naročili, vprašajte nas za nasvet.

Ako knjige, ki jo želite, ni v našem ceniku, nam pišite vseeno, in če le mogoče, vam jo bomo preskrbeli.

Naše cene knjig so zmerne, kajti vsebujejo vse vrsti, da gredo med ljudstvo. Kolikor napravimo pri njih dobiška, se ga porabi v podporo delavskemu tisku.

Citamico, kakor tudi posamezniki dobe pri večjih naročilih popust.

Priporočajo našo knjigarno. Vsa naročila za knjige na-slovite: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Pesmi, poezije, igre.
Angleške knjige soci-alne in znanstvene vsebine.

ROMANI, POVESTI, ČRTICE IN OPISI.

Albrecht Ivan Srce, novele, vez. 50

Album slovenskih književnikov (uredil dr. Janko Šleberger), vsebuje opise in slike slov. književnikov od Trubarja dalje. Fina vezba. \$5.00

Andrejev Leonid: Plat zvona, no eje, vez. 45

Povest o sedmih občasnih, po-svečena L. N. Tolstemu, vez. 50

Arčibald H.: Sanin vez. 1.50

Azov Vladimir in Teffi: Humo-reške, groteske in satire, bro-širana 60

Barbusse H.: Ogenj, dnevnik de-setnike, povest iz svetovne vojne, vez. 1.25

Bog iz teme: (ruski pisatelji) broš. \$1, vezana 1.25

Bobinje P.: Svetobor, povest iz konca enajstega stoletja, broš. 50

Bulwer L. E.: Poslednji dnevi Pompejev, I. in II. del, broš. 1.50

Burroughs Edgar R.: Tarzan, sin opice, vez. 1.00

Tarzan in svet, vezana 1.00

Tarzanove živali, vezana 1.00

Tarzanova sin, vezana 1.00

Tarzanova mladost v džungli, vezana 1.00

(vseh pet knjig \$4.50)

Calco L.: Cerkvene miši, povest iz sedanjosti, broš. 75

Cankar Ivan: Podobe iz sanj, vezana 75

Moje življenje, vez. 85

Cankar Ivan: Zbrani spisi: I. zv., vsebina: Erotika, iz-daja 1902; Erotik, izdaja 1899; Pesmi 1892-1898; Vinjetje, vezana 2.00

II. zvezek: Črtice in povesti ter Kritični in polemični spisi, vezana 2.00

III. zvezek: Jakob Ruda, Po-tovanje Nikolaja Nikiča, Za narodov blagor. Črtice ter Kritični in polemični spisi, vezana 2.00

IV. zvezek: Knjiga za lahkome-silne ljudi in Tujič, vez. 2.00

V. zvezek: Kralj na Betajno-vi, Na klancu in Črtice, vezana 2.00

VI. zvezek: Ob zori, Življenje in smrt Petra Novljana in Hiša Marije pomočnice, vezana 2.00

VII. zvezek: Mimo Življenja, Črtice in novele ter Kri-tični spisi, vezana 2.00

Vseh 7 knjig skupaj 18.00

Cankar Izidor:

Obiski pri slovenskih pisatel-jih in umetnikih, vez. 1.25

S poti potopisne črtice, broš. 75

Cankarjev zbornik, vez. 1.00

Cehov Anton P.: Sošede in dru-gje novele, broš. 50

Chesterton G. K.: Četrtek, fan-tastični roman, broš. 50

Chocholoušek P.: Jug, zgodovinski roman, 616 strani, broš. 75c. vez. 1.00

Cigler Janez: Deteljica ali živ-ljenje treh kranjskih bratov francoskih vojakov, broš. 45

Coloma Louis Boy, roman, vez. 40

Coloma-Poljanec: Kraljicu mu-čenica, zgodovinski roman, broširana

Concourt Ed. De: Dekle Eliza, roman, broš. 50

Dickens Charles: Bodična pesem v prozi, broš. 40

Dolenc Hinko dr. Zbrani spisi, broširana

Dostoevski F. M.: Besi, roman v dveh delih, 758 strani, vezana 2.50

Idrijot, I., II., III. in IV. del vsak 90c, vse skupaj 3.50

Zapiski iz mrtvega doma, I. in II. del, vez. 2.25

Zločin in kazen, roman v dveh delih, vez. 2.00

Bel noči—Mali junak, pove-sti, broš. 50

Iralec, iz spominov mladeni-ča, roman, broš. 75

Dumas Aleksander: Vitez iz rdeče hiše roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broš. 75, vez. 1.00

Elizabeth, hči sibirške jetnika Erjavec Fran: Povesti, vez. 50

Feigel Damir:

Bacilci in bacilke, humoreske, broširana

Domače živali, vez. 45

Po strani klobuk, humore-ske, broš. 75

Poi litra vipavca, vez. 50

Tik za fronto, broš. 50

Federer Henrik: Karica, povest iz irske junaške dobe, broš. 35

Federer-Poljanec: Siste e Sesto, povest iz Abrucev, broš. 35

Finigar F. S.: Zmodernega sva-ta, roman, vez. 1.50

Finigar F. S.: Zbrani spisi, vse-bina IV. zv.: Dekla Ančka in Srečala sta se, vez. 1.00

V. zvezek: Boji, Kronika gosp. Urbana in Golobova njiva, ve. 1.25

VI. zvezek: Sama, Kakor Pe-likan, Boltežar, Na vask- danji kruh in Tri črne že-ne, vez. \$1.50, vse tri knji-ge skupaj 3.50

Flaubert G.: Tri povesti, broš. 65

France Anatole: Kuhinja pri kraljici gošji nočici, broš. 75c., vezana 1.00

Pingvinski otok, vez. 1.00

Gogolj N.: Taras Buljba, po-vest, broš. 50c., vez. 75

Golar Cvetko: Prolepa Vanilija in druge ruske praviljice, broš. 40

Gorkij Maksim: Deveti januar, črtica iz ruske revolucije 1905, broš. 25

Povesti, 210 strani, broš. 75

Gresen A. K.: Za milijoni, ro-man, broš. 65

Hamsun Kaut: Glad, roman, broširana 75

Hajsek J. Pustolovčinske dobrega vojaka Švejka v svetovni vojni, vezana 1.50

Jakšič Franc: Ljudske povesti, broširana 50

Jelovšek Ernestina: Spomini na Prešerna, broš. 65

Jirasek Alojz: Filozofska zgod-ba, vezana 50

Jubilejni zbornik. Ob petdeset-letnici Otona Župančiča, fina vezba 1.50

Jurčič Josip: Zbrani spisi (nova izdaja, fina vezba):

I. zvezek: Pesmi, Narodne praviljice in pripovedke, Spomini na deda, Pražna vora, Ubožstvo in bogastvo, Jesenska noč med slov. pol-harji, Juri Kozjak in Do-men. 1.50

II. zvezek: Spomini starega Slovenca, Tihotapek, Juri Kobila, Dva prijatelja, Vr-ban Smukova ženitev in Grad Rojnine 1.50

III. zvezek: Kloštrški žolnir in Deseti brat 1.50

IV. zvezek: Golida, Hči mest-nega sodnika, Nemški val-pet, Dva Brata, Božidar Tirtelj, Kozlovška sodba v Višnji gori, Črta iz življe-nja političnega agitatorja, Sin kmečkega cesarja in Šosedov sin 2.00

V. zvezek: Lipe, Pipa tobaka, Moč in pravica, Županovanje v Globokem dolu, v rojni krajini, Telečja pe-čenka, Ivan Erazem Tatzenbach, Bela ruta, Bel denar, Na Kolpskem ustju in Dok-tor Zober, \$2.50. Vseh 5 knjig skupaj 8.00

Kellermann B.: Predor, socialen roman, broš. 75

Keranik Janko: Zbrani spisi, broširani

I. zvezek: Agitator 75

II. zvezek: Lutraki, ljudje, Testamen 85

III. zvezek: Rođilin Vrjanko, Jara gospoda in Češčev greh 1.25

IV. zvezek: Gospod Janez, Kmeti, Kmetke, slike, humoreske, Povesti za ljudstvo 1.25

V. zvezek: Pesni, Berite no-vice, Kritike, Komentar 1.50

VI. zvezek: Njegovo delo in doba, I. seditek: Leta mladost in učenja, II. in III. seditek: Novelist in Politik, \$2.

A Jugoslav Weekly
Devoted to the Interest
of the Workers.

Official Organ of
Jugoslav Federation, S. P.

No. 1127

Published Weekly at
3638 W. 26th St.

CHICAGO, ILL., APRIL 18, 1929

Telephone:
Rockwell 2804

VOL. XXIV.

Proletaric

"We Should Be Slovenes Only"

A diminutive group of Slovene Nationalists of the type of bygone liberals in the old country are coming to the fore preaching Slovenianism. We are Slovanes; to have socialist ideas or to be a Socialist is in their opinion a national sin. They are forcefully advocating their theories of the spirit of Slovene Nationalists within the Slovene National Benefit Society. As members of this organization we should be nothing else but Slovanes. No distinction should be made, "for the Society is composed only of Slovanes, not of Socialists, Catholics or Communists," they claim.

Such arguments are without foundation. In the first place you are member of a certain nationality by chance. If you are a thinking person you have certain principles, and most likely you belong to some party that has a principle. Maybe you are rich—even a millionaire—or maybe and most likely you are only a worker. You come here as a worker and are hired as such. But you have certain interests—yes, interests of the workers! If your tactics favor the interests of the workers, nothing is wrong in that, is it?

But so it must be! You are Slovanes—therefore you must not have any principles as a worker. You should know nothing about philosophy of the Labor movement as represented by the Socialists. You better forget coal and iron police, injunctions, etc. Just let your thoughts coincide with the thoughts of such a group, and exercise your shrill voice in glorifying our nationalism.

The Slovene National Benefit Society is an organization build primarily of Slovene, Croat and other Slav workers. It developed as an organization of the workers, always promoting their interests. In this respect it became more than merely a fraternal insurance society without any soul. It has arisen as workers fighting fraternal union with a wide influence.

For organization to exist just for the sake of nationalism is to live just to exist. Proletaric is not an official or semi-official publication of the Slovene National Benefit Society, but it could be stated here with a pose of authority, that this fraternal order has done more for the cultural and moral uplift of American Slovanes than all the Slovene orthodox Nationalists combined. They have done little, consequently very little credit can they share.

Any narrow minded nationalism is dope for the workers. Teach them in their interests so that they can be proud of themselves as members of the worlds working family. With that they will also learn to love and respect their mother tongue; to read good books in the language they control; to increase and broaden their activities in the cultural field. This type and only this type of nationalism is good for the workers and the nation.

Stealing Socialist Planks

It isn't long since the last election in which we need not remind you the Socialist Party was overwhelmingly defeated. Yet look at the old party politicians stealing planks from the Socialist platform.

First of all there is our old friend, Herbert Hoover. He sent a message to the conference of Governors that he favored a very elaborate plan of public works in dull times as a cure for unemployment. True enough, his plan falls far short of even the Socialists' immediate proposals. Nevertheless it was one part of the Socialist program which Socialists discussed openly in the last campaign when nobody else mentioned it and it is a thousand miles removed from that "rugged individualism" which Mr. Hoover so piously commended.

Next comes Governor Roosevelt of New York, hailed by his friends as the likely Moses to lead his party out of the wilderness. He is interested in old age pensions which he carefully explains are not Socialism. Right the Governor is. Socialists want much more for the workers than old age pensions. But Socialists have been working for old age pensions long before Democrats ever learned the word. And only Socialists openly advocated them all over the United States in the last campaign. Every other decent social measure which Governor Roosevelt advocates was first advocated in better form by Socialists. This is true of water power control, anti-injunctions, etc. The trouble is when old party politicians steal Socialist planks they have planks, not a platform, and they usually spoil even the planks by the way they handle them.

(Reading Labor Advocate).

The Arts and the Artists in Fascist Italy and Communist Russia

Dr. Horace M. Kallen tells what he saw in both countries in an Article in "The Saturday Review of Literature"

It is so very often claimed that the dictatorships are the enemies of individualism, competition, and anarchy. They regiment, they regulate, they standardize. Especially they foster conformity in social and political ideas. They impose a grammar of assent to which all must adhere, the individualistic artist no less than the tame and law-abiding citizen. A rigid censorship prevents the individual from expressing any ideas save such as the dictators approve.

The artist then can have no place in Italy or Russia if he is to remain what an artist must be, that is, a register of free and unadulterated feeling. For although champions of Fascism and Communism are willing to proclaim that at least the artist must be free, each system imposes upon the arts a single theme, a single system of ideas and ideals. In each country the censorship establishes its veto a limited system of symbols that must utter the official orthodox theory of life. The outlook and program of dictatorships require that the artist, too, be domesticated. Instead of giving free rein to his wild and anarchic nature, it would harness it close to the chariot wheels of state. It is another guess, however, as to whether the dictatorships have succeeded in either their intentions or in enforcing their routine. And also as to whether all dictatorships are alike in this respect.

Although Fascismo is the religion of the Italian state and everybody is thus compelled to make his political confession to the Fascisti, other cults, especially that of Roman Catholicism, are too powerful to compromise even if it may be too proud to fight—a power stronger than itself. Multiple allegiance, and thus a certain freedom of mind is possible and can be maintained. Yet where art and thought are concerned, Fascist Italy is not alive, but drugged or dead. The Fascist faith starts with the dogma that all men are profoundly unequal; that the differences between them are internal and primary; that these differences can and must be preserved and intensified if justice is to prevail and the inequality be operative and manifest. . . . But the effect of Fascism has been precisely the opposite. It has not liberated the energies of the Italian people; it has damned them up, it has not set free talent and put it to work; it has repressed talent. Under its dispensation the real inequalities of men are neither operative nor manifest. Throughout Italy, writes Dr. Horace M. Kallen, I sensed a mood all strain and tension, a posture of fear prompted by feelings of insecurity. I sensed it in all classes of the population.

In Russia the only religion is the religion of the state. This is the deposit of faith attributed to Karl Marx and called Communism. It has no powers in power or station. It is taught as before the revolution the Christianity of Greek Orthodoxy used to be taught, and it bears about the same relation to the way of life. In matters of art and education, however, it is regulative. It ordains a regimen for the intellect and a pattern for the emotions. The stage, the atelier, and the publishing house are aspects of the activity of the State and come under the Department of Education. This Department is charged with the creation and enrichment of a communist culture. The notion is that culture is intrinsically communist or capitalist; that they are so by nature and not by employment. . . . The fact is, all such classifications

are secondary and eventual, the results of later association or use. . . . Whether they shall be called Republican or Democrat or Fascist or Communist, doesn't depend on what they are, but on how they are used, and by whom.

The Russian organization, being new, doctrinaire and experimental, simply has speeded up the process and rendered it self-conscious and discernible. But it has gone farther. It has promoted and keeps stimulating a tremendous interest in the arts in its public schools, its trade unions, and its art academies.

Everywhere you encounter signs of a great liberation of energy, that overflows or is directed into the arts. The works of the past are rendered easy of access in museums, schools, and elsewhere; performances, dramatic or musical, are made extremely cheap. The populace is encouraged and incited to go, to look, to study, to do. You cannot visit a single museum anywhere in Russia without stumbling upon large companies of soldiers and peasants and workers, adults and school children, personally conducted by competent guides who more frequently than not turn out to be distinguished and impoverished connoisseurs of the Czarist times. The works of the past are used to point the Marxist moral of our day, the works of the present have some visible embodiment of the Marxist faith.

Quoting statistical bureaus and government reports, he shows that the common people, that is, the people who do nothing but work, are having a hell of a time making both ends meet. He shows that the poorest class, meaning those who do the hardest and most disagreeable work, numbering 76,000,000 souls and twice as many hands, had an income in 1926 of less than \$460 per person. Then by grouping the seventy million very poor Americans with the twenty-three million not so poor Americans, making ninety-three million average poor Americans, he finds that their income in 1926 was \$500 per person and annum.

Now, I respectfully submit that ninety-three million average poor are entirely too darned many poor in a population of a hundred and seventeen million inhabiting the richest country on earth and who, according to all reports, are also the most intelligent people on earth.

However, as Dr. Wilson said, there are such things as psychological panics, caused by the absentia perusal of prosopical factors of material substantiality.

And if that be true, there are strong reasons to assume that our present prosperity, with its accompanying lack of currency among the submerged, the near submerged and easily submergeable, comprising some ninety-three million persons, coupled with an indicative surplus of hard cash in infrequent spots between long intervals—it may be that that also is a psychological phenomenon.

What I'm driving at is, that fellows who are flush in their beans can riches through the holes in their jeans.

Wrong Kind of Prosperity

By Oscar Ameringer.

I always knew there was something radically wrong about our much advertised prosperity. I read all the speeches of the late lamented Judge Gary and the lamentable living Dr. Coolidge telling me all about my per capita wealth income, savings and social surplus.

But when I put my hand in my pocket, the per capita change wasn't there and when I went to the bank to see about my social surplus, they weren't even sociable. And then when I went among my friends and inquired about the capacity of their per capitae, they all said that they were prosperous—but didn't have any money; and that while work was plentiful, they couldn't find jobs and that while business was better than usual times were unusually hard, etc., and so on, as the poet says.

Well, it's no use consulting people on economic tendencies and business curves who carry their statistics in their stomachs. They lack the necessary perspective which enables scientists like our former president Dr. Coolidge to discern the prevalence of favorable factors in aggregated collectivities of co-operating indications that are all to the bad.

Unfortunately, great minds do not always travel in the same rut. For after Coolidge comes Irving Fisher, professor of economics at Yale, and says that prosperity of which we read about in our great metropolitan press is all bunk, as far as the American masses are concerned.

Quoting statistical bureaus and

government reports, he shows that

the common people, that is, the

people who do nothing but work, are

having a hell of a time making both

ends meet. He shows that the poorest

class, meaning those who do the hardest

and most disagreeable work, numbering

76,000,000 souls and twice as many hands,

had an income in 1926 of less than \$460 per person. Then by grouping the seventy million very poor Americans with the twenty-three million not so poor Americans, making ninety-three million average poor Americans, he finds that their income in 1926 was \$500 per person and annum.

Now, I respectfully submit that

ninety-three million average poor are

entirely too darned many poor in a

population of a hundred and seventeen

million inhabiting the richest

country on earth and who, according

to all reports, are also the most in-

telligent people on earth.

However, as Dr. Wilson said, there

are such things as psychological

panics, caused by the absentia perusal

of prosopical factors of material

substantiality.

And if that be true, there are

strong reasons to assume that our

present prosperity, with its accom-

panying lack of currency among the

submerged, the near submerged and

easily submergeable, comprising some

ninety-three million persons, coupled

with an indicative surplus of hard

cash in infrequent spots between

long intervals—it may be that that

also is a psychological phenomenon.

What I'm driving at is, that fel-

lows who are flush in their beans

can riches through the holes in their

jeans.

Liberals Stirred up in

Middle West

After a three weeks trip in the middle-west meeting friends of the Civil Liberties Union, Roger Baldwin reports that the interest of the "middle-class liberals" in the issues of intolerance and repression is greater than he has seen it in years. On the other hand, he finds the labor and radical movements disorganized and dispirited. He summarizes his ob-

servation by saying:

"The greater variety of civil liberty issues is responsible for the increased interest among liberals and intellectuals. Anti-evolution laws, compulsory Bible reading, censorship, race discriminations, lawlessness in enforcing prohibition,—these issues have aroused one crowd or another. Combined, they represent a wider and more varied front of opposition than at any time in recent years. The open forums in the middle-west are lively and growing. The press responds to news on these issues."

"The labor and radical movements are depressed. They have either lost their militancy or are split into warring factions. While they fight the police repression which marks the few strikes, they are not now a force to be reckoned with in resisting the widespread intolerance and repression on a dozen fronts."

Good Showing.

Perth Amboy, N. J., is saving it-

self \$30,000 a year on street lighting

alone, by means of its municipally

owned plant.

Idle Hands

The Lord's Day Alliance and other similar bodies are doing everything they can to bring about laws fastening the "blue Sunday" on the United States. They would prohibit Sunday movies, baseball, theatrical entertainments and the like, on the ground that if people have nowhere else to go, they can perhaps be coerced into attending church. The backers of this movement ought to be interested in an official report of the British government as to juvenile delinquency in Scotland. An investigation was made as to the circumstances surrounding many thousands of cases of juvenile delinquency, and it was discovered that offenses committed on Sunday were much more numerous than they ought to be on a basis of mere chance. Of 6,772 cases, those occurring on Sunday, instead of forming one-fifth. In 732 other instances, Sunday offenses constituted more than one-third. "In our opinion," says the report, "the large proportion of juvenile delinquency on Sundays is mainly due to the fact that young people appear to have nothing to do on that day. The delinquency which is discovered is probably only a fraction of what is committed, and a remedy must be found. Interesting activities should be provided, and the best methods should be earnestly considered by local authorities and voluntary organizations."

The Lord's Day Alliance and other similar bodies are doing everything they can to bring about laws fastening the "blue Sunday" on the United States. They would prohibit Sunday movies, baseball, theatrical entertainments and the like, on the ground that if people have nowhere else to go, they can perhaps be coerced into attending church. The backers of this movement ought to be interested in an official report of the British government as to juvenile delinquency in Scotland. An investigation was made as to the circumstances surrounding many thousands of cases of juvenile delinquency, and it was discovered that offenses committed on Sunday were much more numerous than they ought to be on a basis of mere chance. Of 6,772 cases, those occurring on Sunday, instead of forming one-fifth. In 732 other instances, Sunday offenses constituted more than one-third. "In our opinion," says the report, "the large proportion of juvenile delinquency on Sundays is mainly due to the fact that young people appear to have nothing to do on that day. The delinquency which is discovered is probably only a fraction of what is committed, and a remedy must be found. Interesting activities should be provided, and the best methods should be earnestly considered by local authorities and voluntary organizations."

He declares that they are akin "to the court jesters of an earlier time." The professor will dig into ancient records and boldly announce his discoveries. He will "explain Crusoe but not Rockefeller" and spin "cobwebs which do not impinge upon the practical life."

These are regions where his wealthy keepers expect "the academic mind to dwell."

He can show "by irrefutable economic principle that trade unions cannot raise wages" and that each worker is paid "exactly what he is worth."

He is like the licensed pamphleteer retained by English political parties in the 18th century. He is a kept man.

What the professional academic mind is capable of is evident from the number of professors hired as barkers for the public utility corporations.

"The alliance between business men and the higher institutions of learning is one of the chief safeguards of capitalist society," say Laski. The professor may be dull, but so is his employer. One sells and the other buys what is wanted. It is a transaction in the exchange of commodities. As the professor becomes accustomed to his duties, time and habit reconcile him to his service routine. "His mind has intellectual sclerosis, and the harder its outer shell, the greater the degree of his pontificality."

That is, the less he thinks independently the more certain is he to assume to speak with final authority.

Porters.

The A. F. of L. executive council has ruled some time ago that A. F. of L. federal charters shall be issued to Pullman porters. These workers are thus given direct affiliation to the A. F. of L.

The porters are employed by a single company. They are the most conspicuous example of the large groups of workers in personal service whose compensation in considerable part comes from "tips."

Their low wages and poor working conditions developed solidarity and they carried their case to the Pullman company and the federal railway mediation board without success. They voted to strike in June, last year, but the walkout was deferred on advice of President Green, who suggested that more education and agitation were necessary to acquaint the public with the facts.

Porters' wages range from \$72.50 to \$104 a month. This, with "tips," must support their families and also pay for sustenance on the road. In addition to actual road service, the porter spends five hours preparing his car and cleaning same before and after the trip. He is not paid for this work. The Pullman company maintains a company "union" with the usual spy adjunct.—Cleveland Citizen.

Porters' wages range from \$72.50 to \$104 a month. This, with "tips," must support their families and also pay for sustenance on the road. In addition to actual road service, the porter spends five hours preparing his car and cleaning same before and after the trip. He is not paid for this work. The Pullman company maintains a company "union" with the usual spy adjunct.—Cleveland Citizen.

Porters' wages range from \$72.50 to \$104 a month. This, with "tips," must support their families and also pay for sustenance on the road. In addition to actual road service, the porter spends